

Andragoški center Slovenije
Šmartinska 134 a,
1000 Ljubljana

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V LOKALNI SKUPNOSTI

Evalvacijska študija

Ljubljana, november 2011

Izvajalec projekta: Andragoško društvo Slovenije

Nosilka projekta in avtorica poročila: Olga Drogenik

Sodelavci: dr. Zoran Jelenc in dr. Marko Radovan

<i>I. Rezultati evalvacijske študije o delovanju občin na področju izobraževanja odraslih.....</i>	3
<i>Uvod in izhodišča za evalvacijsko študijo.....</i>	3
<i>Občine imajo pristojnosti za področje tudi v 'lastni' zakonodaji: zagotavljanje izobraževanja odraslih, ki »prispeva k osebnemu in lokalnemu razvoju ter h kvaliteti življenja v lokalnem okolju«. (21. člen Zakona o lokalni samoupravi).</i>	3
<i>Metodologija.....</i>	4
1. vsebinski sklop: mnenje občin o ustreznosti in usklajenosti določil Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih in letnega programa izobraževanja odraslih ter o ustreznosti razdelitve finančnih sredstev	5
2. vsebinski sklop: uresničevanje ustanoviteljskih obveznosti in drugi ukrepi za spodbujanje razvoja IO	8
3. vsebinski sklop: pokritost izobraževalnih potreb v občini	10
4. vsebinski sklop: umeščenost izobraževanja odraslih v obravnave v občinskih organih, pereča in najbolj aktualna vprašanja izobraževanja odraslih v okolju	13
5. vsebinski sklop: razmejitev pristojnosti država-regija-občina	16
6. vsebinski sklop: načrtovanje razvoja izobraževanja odraslih	19
7. vsebinski sklop: struktura javnih in tržnih prihodkov ljudskih univerz.....	21
<i>II. Mnenja in priporočila fokusne skupine</i>	25
Strokovna priporočila za urejanje upravljanja izobraževanja odraslih na treh ravneh: državnem, regionalnem in občinskem.....	25
Mnenja in predlogi fokusne skupine UČENJE IN IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V OBČINI ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA IN RAZVOJ OBČINE,.....	26
<i>III. Priporočila Ministrstvu za šolstvo in šport</i>	32
<i>Seznam prilog</i>	37
<i>Seznam slik in tabel.....</i>	37

Uvod

Študijo sestavljajo trije deli

- v prvem so podani rezultati evalvacijske študije o delovanju občin na področju izobraževanja odraslih;
- v drugem so podane strokovne podlage in priporočila za urejanje izobraževanja odraslih na lokalnem, regionalnem in državnem nivoju za razpravo v fokusni skupini ter mnenja in priporočila fokusne skupine;
- v tretjem so povzeta priporočila za Ministrstvo za šolstvo in šport za izboljšanje upravljanja izobraževanja odraslih.

I. Rezultati evalvacijske študije o delovanju občin na področju izobraževanja odraslih

Uvod in izhodišča za evalvacijsko študijo

V študiji smo obravnavali stanje, položaj in možnosti za izobraževanje odraslih na lokalni ravni, ki jih formalno omogočajo strokovne in sistemske rešitve na področju izobraževanja odraslih in zakonodaja, ki ureja delovanje in financiranje občin. Ugotavljali smo ustreznost sistemskih rešitev na področjih upravljanja in financiranja izobraževanja odraslih in vlogo občin pri razvoju izobraževanja odraslih. Za evalvacijo vloge občin smo uporabljali rezultate izpeljave 'Vprašalnika o vlogi občin pri razvoju izobraževanja odraslih', ki je bil pripravljen v Področni strokovni skupini za izobraževanje odraslih pri pripravi Bele knjige o vzgoji in izobraževanju, in analizo zaključnih računov ljudskih univerz v obdobju 2004-2010.

V študiji smo se naslonili tudi na ureditev izobraževanja odraslih v občinah v izbranih tujih državah (priloga 1).

Izhodišča za evalvacijsko študijo

Pristojnosti občin na področju izobraževanja odraslih določa zakonodaja za področje vzgoje in izobraževanja. Občine imajo kot ustanoviteljice javnih zavodov pravico soupravljati ustanovo preko svojega člana v svetu zavoda in obveznost financirati nekatere stroške, ki jih določa ZIO. Občine imajo tudi možnost, da sprejemajo občinske programe izobraževanja odraslih.

Občine imajo pristojnosti za področje tudi v 'lastni' zakonodaji: zagotavljanje izobraževanja odraslih, ki »prispeva k osebnemu in lokalnemu razvoju ter h kvaliteti življenja v lokalnem okolju«. (21. člen Zakona o lokalni samoupravi).

Metodologija

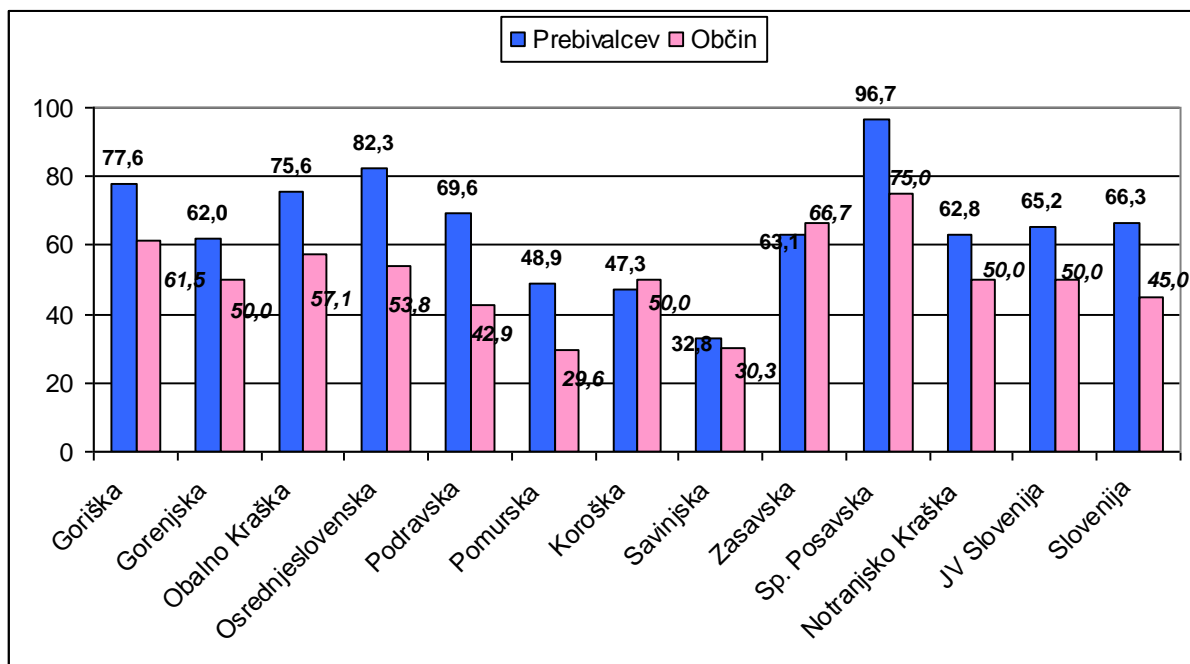
Predmet evalvacije so bile občine, njihovo uresničevanje zakonskih določil s področja izobraževanja in njihov prispevek k razvoju izobraževanja odraslih. Izdelan je bil anketni vprašalnik, ki vsebuje naslednje vsebinske sklope: (Vprašalnik je v prilogi 2)

1. mnenje občin o ustreznosti in usklajenosti določil Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih in letnega programa izobraževanja odraslih ter ustreznosti razdelitve finančnih sredstev;
2. uresničevanje ustanoviteljskih obveznosti in drugi ukrepi za spodbujanje razvoja izobraževanja odraslih;
3. pokritost izobraževalnih potreb v občini;
4. umeščenost izobraževanja odraslih v obravnave v občinskih organih;
5. razmejitev pristojnosti država-regija-občina;
6. načrtovanje razvoja izobraževanja odraslih (letni programi izobraževanja odraslih, drugi razvojni programi);
7. financiranje ljudskih univerz iz javnih virov kot primer ustreznosti razdelitve finančnih sredstev na podlagi analiz zaključnih računov 2004-2010.

Vprašalnik je bil poslan 211 občinam. V obdobju februar-april 2010 je na vprašalnik odgovorilo 45% občin, v katerih živi 66,3% prebivalcev Slovenije. Od tega je 6% (12) občin vrnilo samo dopis, v katerem so odgovorile le na vprašanja iz drugega in šestega vsebinskega sklopa. (Pregled občin, ki so odgovorile na vprašalniki v prilogi 3).

Slika 1

Zajetje občin in prebivalcev v anketiranje po regijah

Za evalvacijo smo uporabili tudi izbrane podatke iz zaključnih računov ljudskih univerz in sicer kazalce o strukturi javnih in tržnih prihodkov.

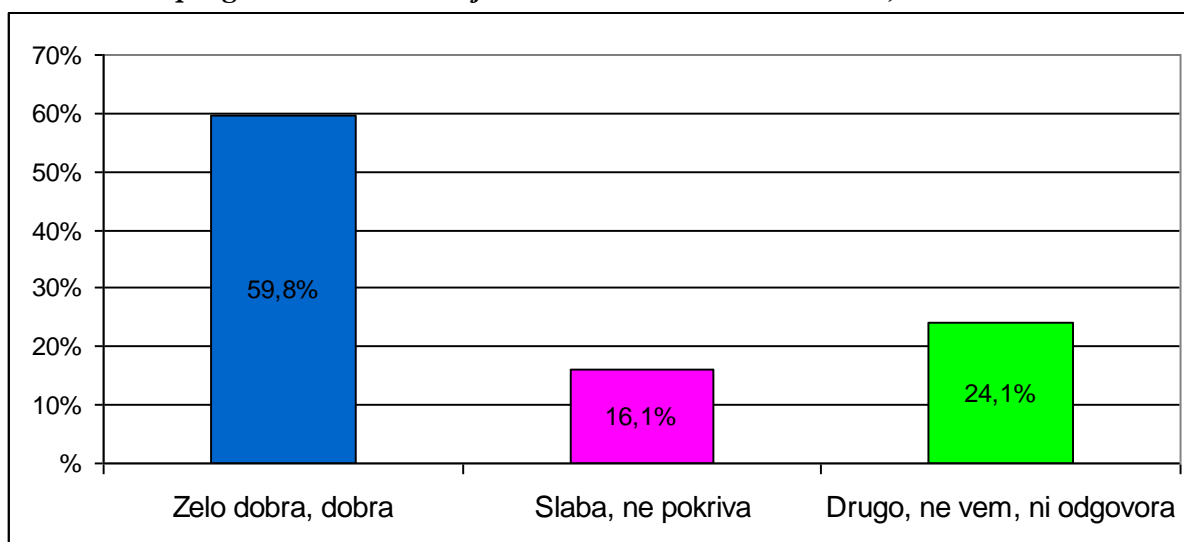
Ugotovitve

1. vsebinski sklop: mnenje občin o ustreznosti in usklajenosti določil Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih in letnega programa izobraževanja odraslih ter o ustreznosti razdelitve finančnih sredstev

Občine so odgovarjale na vprašanja o usklajenosti obeh dokumentov in o ustreznosti razdelitve finančnih sredstev.

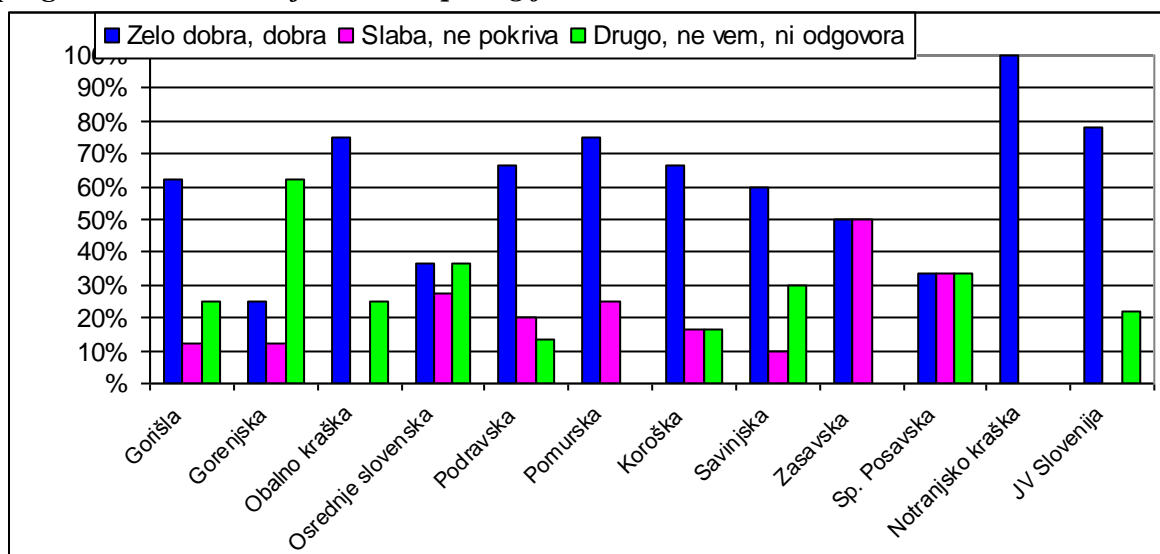
Slika 2

Kako z vidika razvoja izobraževanja odraslih na ravni vaše občine ocenjujete usklajenost Letnega programa izobraževanja odraslih s cilji in ukrepi opredeljenimi v Resoluciji o nacionalnem programu izobraževanja odraslih do leta 2010? N= 87, v %

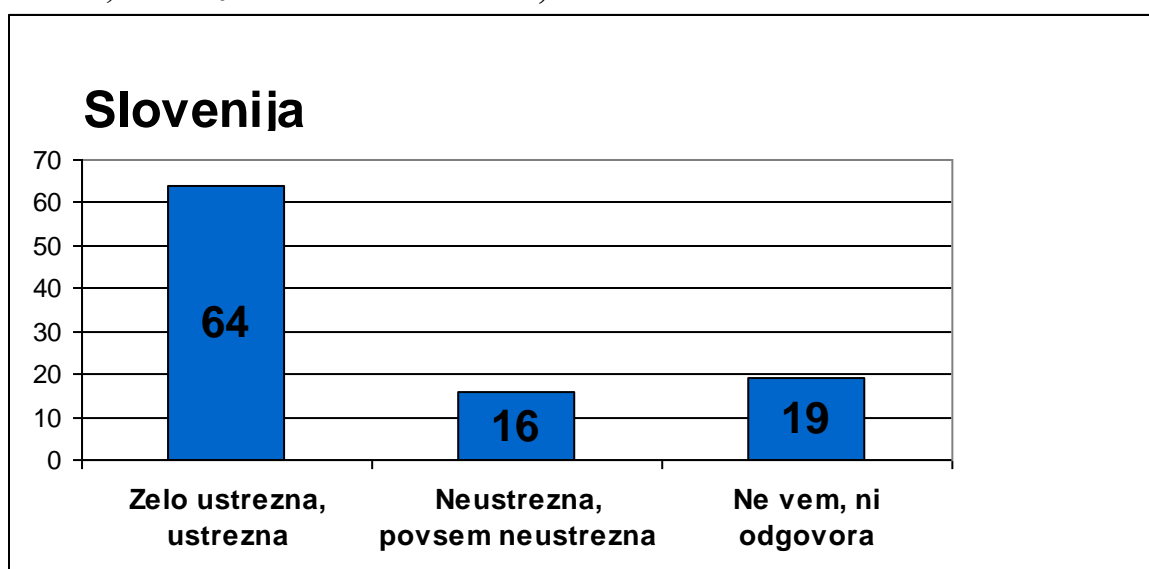
V povprečju občine ocenjujejo usklajenost kot zelo dobro in dobro. Relativno visok odstotek (24,1%) odgovorov drugo/ne vem/ni odgovora dopušča oceno, da občine ne poznajo Resolucije in letnega programa.

Ocene usklajenosti Letnega programa izobraževanja odraslih in Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih po regijah

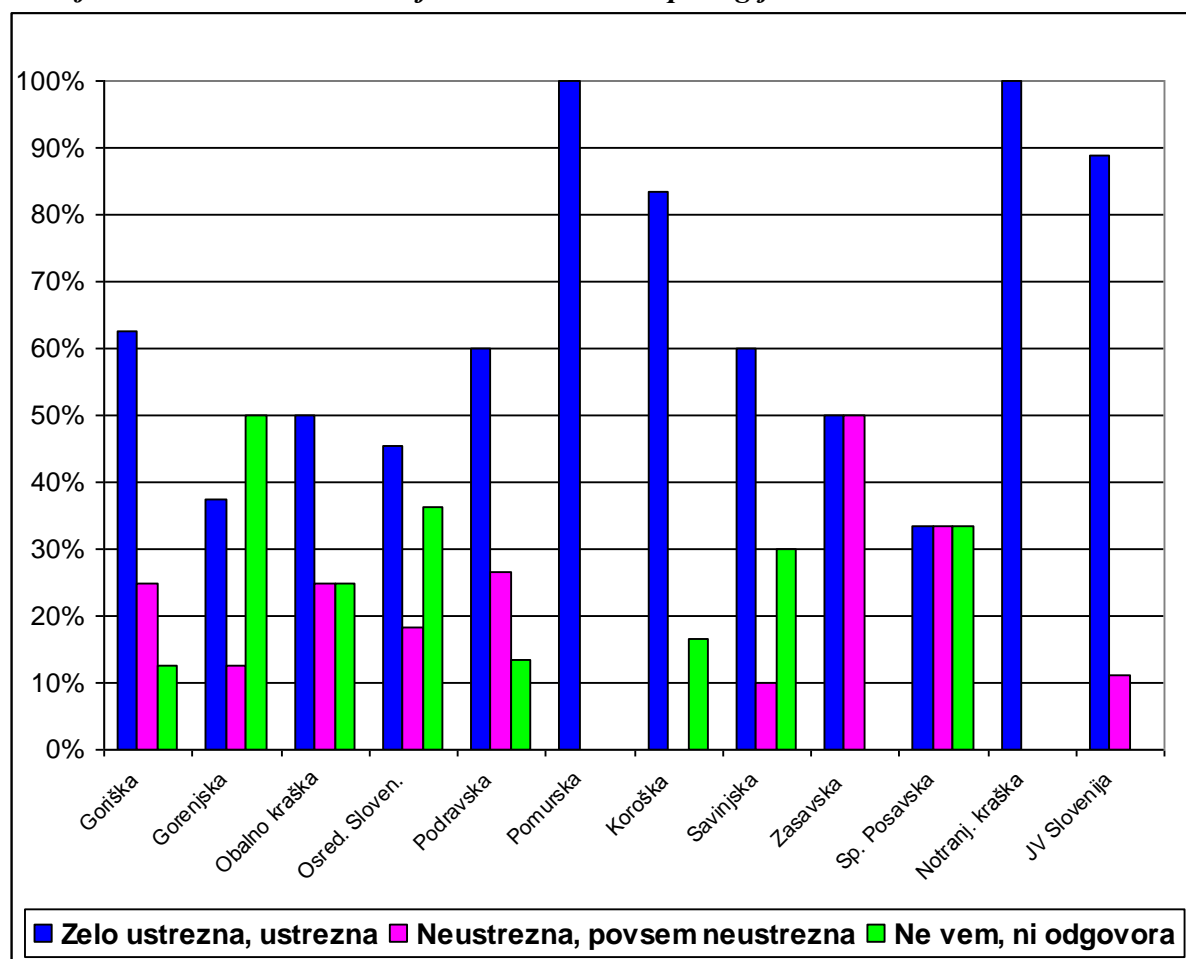

Pregled po regijah pokaže na odstopanja v stališčih med regijami: od zelo visoke ocene o usklajenosti, preko 70% (Notranjsko kraška, JV Slovenija, Obalno kraška), do bolj uravnotežene ocene med ustrezno in neustrezno usklajenostjo (Osrednje slovenska, Zasavska, Spodnje posavska). Odgovori ne vem/ni odgovora dopuščajo oceno, da v regijah ne poznajo tematike (Gorenjska).

Kakšna je po vašem mnenju razdelitev finančnih sredstev, namenjenih izobraževanju odraslih, med različne aktivnosti? N = 87, v %

V povprečju so občine dobro ocenile razdelitev finančnih sredstev, za slabo petino občin pa lahko ocenimo, da s tematiko razdeljevanja sredstev niso seznanjene.

Mnenje o ustreznosti razdelitve finančnih sredstev po regijah

Pregled po regijah na sliki 4 pokaže na velike razlike v ocenah. Izstopa visoko zadovoljstvo v štirih regijah (Pomurska, Koroška, Notranjsko kraška in JV Slovenija), večja uravnoteženost med ustrežno in neustrezno razdelitvijo (Zasavska, Sp. posavska) in relativno visok delež regij z brez odgovora/ne vem, kar tudi lahko ocenimo kot nepoznavanje vprašanj o ustreznosti razdeljevanju sredstev.

Analiza odgovorov, v katerih občine pojasnjujejo svoje mnenje o razdelitvi sredstev pa pokaže, da se kljub visokemu zadovoljstvu, v občinah srečujejo s perečimi vprašanji pri razdeljevanju sredstev preko letnega programa izobraževanja odraslih. To pa so: nezadosten obseg sredstev, neskladje letnega programa izobraževanja odraslih z dejanskimi izobraževalnimi potrebami, premalo sredstev za splošno izobraževanje, projektno financiranje ni ustrežno, sistem razdeljevanja ne omogoča prilagajanje posebnostim izobraževanja odraslih v lokalnih okoljih, izvajanje programov je negotovo zaradi financiranja in dotoka sredstev, nacionalni javni razpisi so prepozni, v občinah začnejo z aktivnostmi pred sprejetjem letnih programom izobraževanja odraslih, več sredstev bi moralo biti namenjenih za financiranje javne mreže, problemi povezani s sredstvi Evropskega socialnega sklada in problemi povezanimi z neskladjem proračunsko –šolsko leto. Med obrazložitvami stališča sta samo dve, ki osvetlujeta pozitivne vidike, to pa sta mnenji, da so sredstva porazdeljena glede na potrebe in da je neusklajenostjo pravi odgovor na spreminjanje izobraževalnih potreb (pregled pojasnil po regijah v prilogi 4.1),

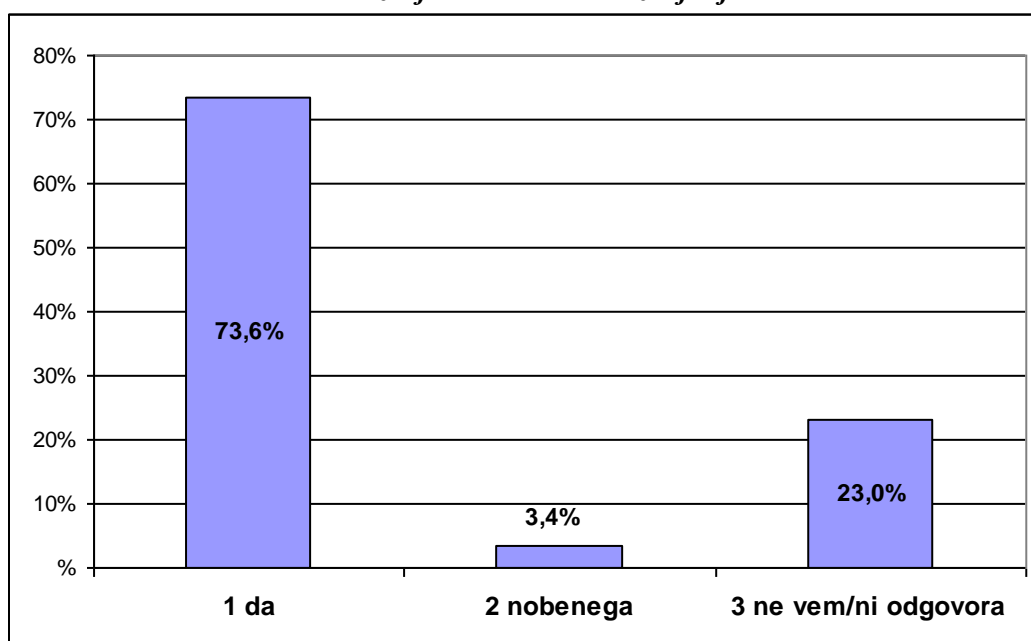
2. vsebinski sklop: uresničevanje ustanoviteljskih obveznosti in drugi ukrepi za spodbujanje razvoja IO

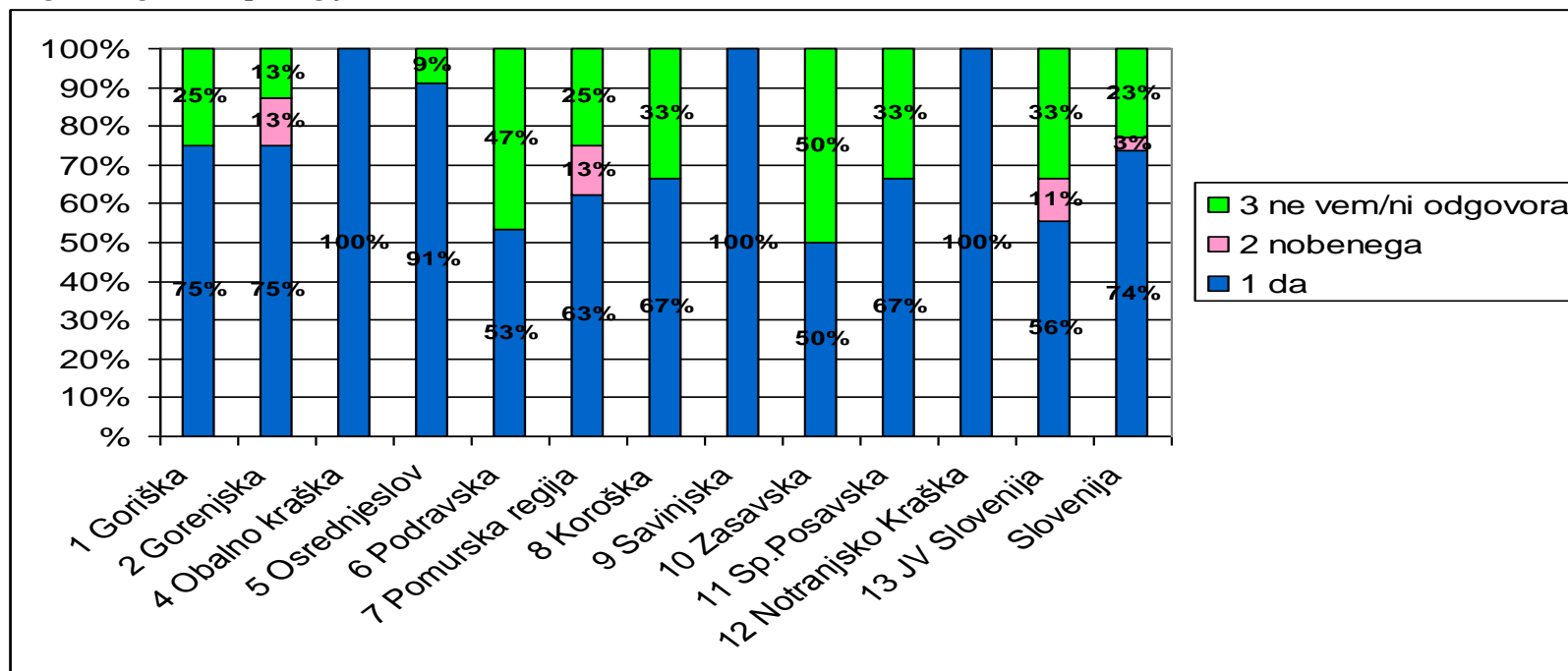
Od 35 občin, ki so odgovorile, da so ustanoviteljice ali soustanoviteljice ljudske univerze, jih le 10 v celoti pokriva svoje ustanoviteljske obveznosti, 16 občin delno, 5 občin sploh ne, 4 občine pa na vprašanje niso odgovorile.

Na vprašanje, ali podpirajo izobraževanje odraslih, kot je opredeljeno v 21. členu Zakona o lokalni samoupravi, je večina občin navedla, da z ukrepi podpirajo izobraževanje odraslih, skoraj četrtina pa ni dogovorila ali pa je navedla, da ne vedo.

Slika 6

Ali podpirate izobraževanja prebivalcev (21. člen Zakona o lokalni samoupravi), ki prispeva k osebni in lokalnemu razvoju ter h kvaliteti življenja v vašem lokalnem okolju?

Pregled odgovorov po regijah

Ukrepi, ki so jih sprejele občine, zajemajo: sofinanciranje različnih programov in tematskih izobraževanje odraslih (MB, Prevalje, Ravne na Koroškem, Divača, Ajdovščina, Cerklje ob Kopu, Bovec, Železniki, Zreče), omogočanje izobraževanja zaposlenim, sofinanciranje kulturnih in športnih društev (Selnica ob Dravi), subvencije za izobraževanje (Starše), sodelovanje v programih Zavoda RS za zaposlovanje (sv. Andraž), sofinanciranje delovanja univerz za tretje življenjsko obdobje (Grosuplje, Litija, Trzin, Vojnik, Trbovlje), računalniško opismenjevanje starejših (Litija), denarne nagrade odraslim študentom (Puconci), prostori za izobraževanje (Tišina, Vrhnika, Ajdovščina), sofinanciranje društev, ki izvajajo izobraževanje odraslih (Logatec, Izola, Divača, Koper, Sežana, Šentjur), sofinanciranje programov, ki jih prijavijo na javne razpise različni nosilci (Škofljica, Železniki, Radeče, Rečica ob Savinji, Vitanje), z ukrepi bodo pričeli v letu 2010 (Gorje). Med ukrepe so občine navedle tudi svoje ustanoviteljske obveznosti (sofinanciranje delovanje ljudskih univerz in sofinanciranje programov, ki jih te izvajajo. (Pregled ukrepov po regijah v prilogi 4.2).

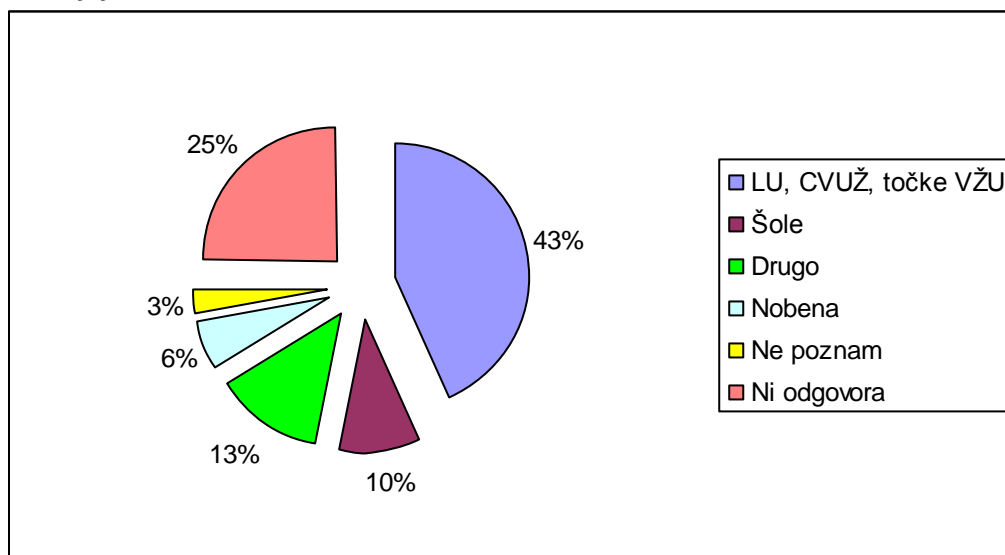
3. vsebinski sklop: pokritost izobraževalnih potreb v občini

Pri ugotavljanju pokritosti izobraževalnih potreb v občini nas je zanimalo mnenje občinskih uprav o tem, katere izobraževalne in katere nevladne organizacije najboljše pokrivajo izobraževalne potrebe v občini.

Pokritost izobraževalnih potreb z organizacijami za izobraževanje odraslih in raznovrstnost izobraževalnih organizacij je pomemben kazalec razvitosti priložnosti dostopa do izobraževanja.

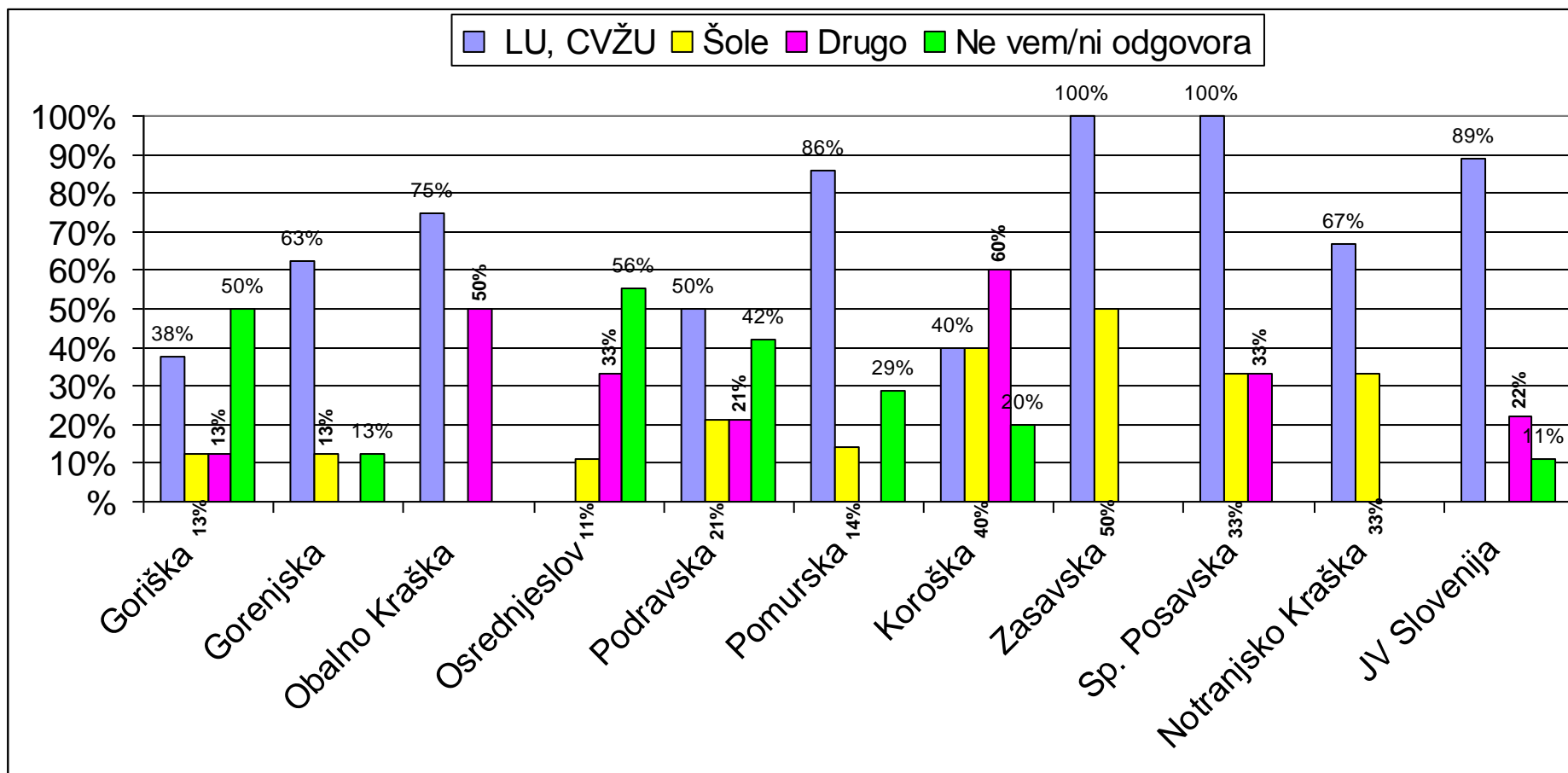
Slika 8

Katere izobraževalne organizacije po vaši oceni najboljše pokrivajo izobraževalne potrebe na območju občine? Navedite in opišite, zakaj jih ocenjujete kot najboljše, kje se predvsem odlikujejo, N = 69, v %

Ključno vlogo pri pokrivanju izobraževalnih potreb imajo po mnenju občin ljudske univerze, v njihovem okviru delujejo tudi CVUŽ in točke CVUŽ. Ta ugotovitev se sklada z ugotovitvami v Analizi uresničevanje Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v obdobju 2005 – 2010.

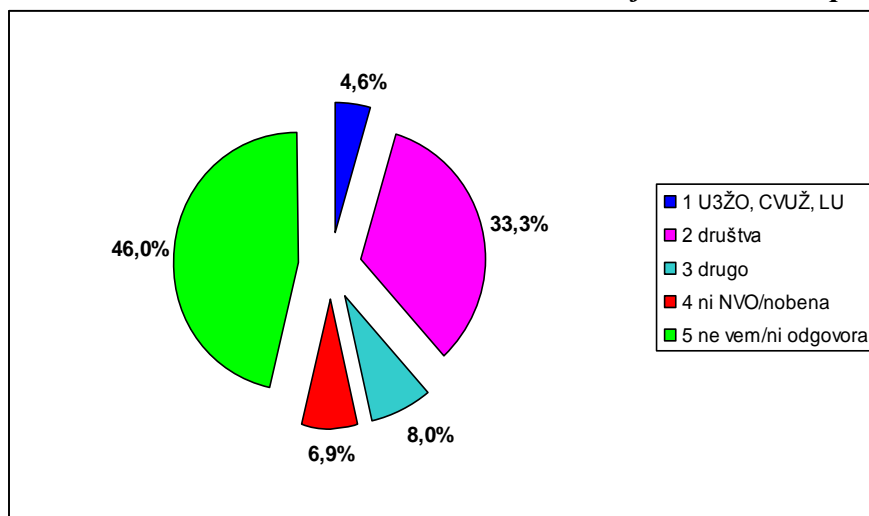
Pregled izobraževalnih organizacij, ki najbolj pokrivajo izobraževalne potrebe po regijah

Op. možnih več odgovorov, zato je seštevek več kot 100)

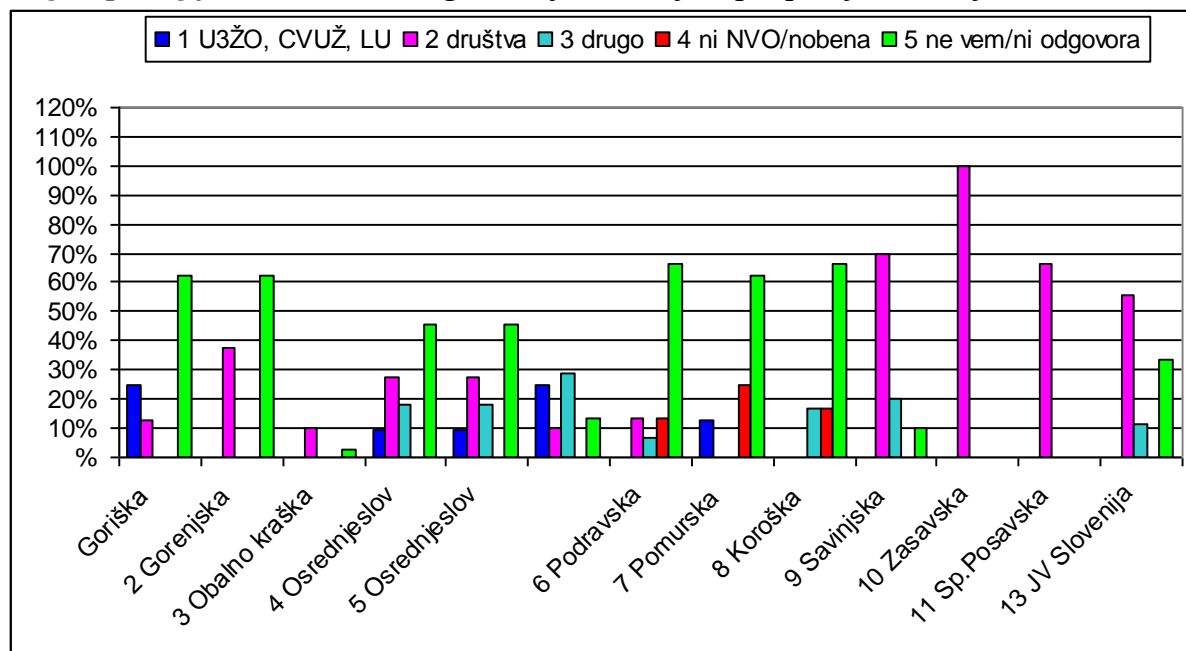
Ljudske univerze so najbolj prepoznavne v regijah, kjer imajo svoj sedež, z izjemo Osrednjėslovske regije, kjer mestna občina Ljubljana ni dala svoje ocene o tem, katere izobraževalne organizacije najbolj pokrivajo izobraževalne potrebe. Šole imajo pomembnejšo vlogo (med 33% in 40%) v štirih regijah (Koroški, Zasavski, Sp. Posavski in Notranjsko Kraški) (utemeljitve o organizacijah, ki najbolj pokrivajo izobraževalne potrebe po regijah v prilogi 4.3)

Katere nevladne organizacije največ prispevajo k razvoju IO in vključevanju odraslih v izobraževalne aktivnosti v vaši občini? Navedite jih in za vsako podajte kratko oceno dela!

Tretjino izobraževalnih potreb po mnenju občin pokrivajo društva. Visok odstotek občin, ki so odgovorile ne vem ali niso odgovorila, dovoljuje oceno, da občine ali ne poznajo izobraževalnih dejavnosti nevladnih organizacij na svojem območje, ali pa da javne izobraževalne organizacije pretežno pokrivajo izobraževalne potrebe na njihovem območju.

Pregled po regijah o nevladnih organizacijah, ki največ prispevajo k razvoju IO

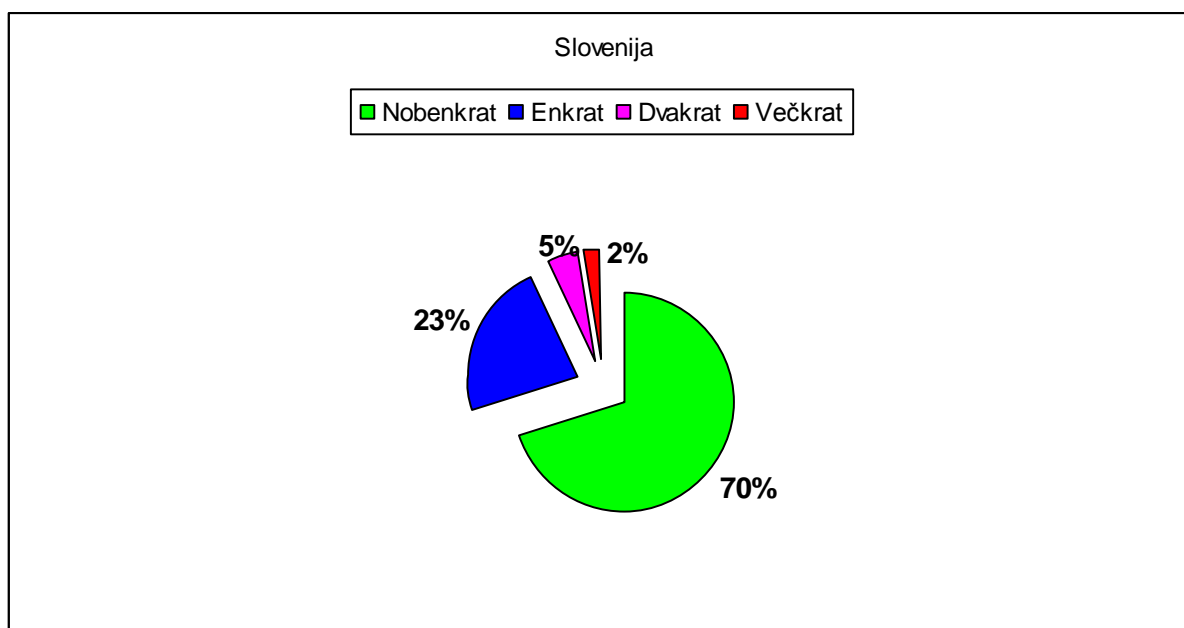
Slika pokaže, da občine v štirih regijah prepoznajo pomembno izobraževalno vlogo društev, le izjemoma pa NVO na območju občin ne delujejo. Za skoraj polovico regij velja ocena, da ne poznajo nevladnih organizacij, ali pa da organizacije za izobraževanje odraslih pretežno pokrivajo izobraževalne potrebe na njihovem območju. (Savinjska, Zasavska, Sp. Posavska in deloma JV Slovenija). (utemeljitve o nevladnih organizacijah, ki najbolj pokrivajo izobraževalne potrebe po regijah v prilogi 4.3).

4. vsebinski sklop: umeščeno izobraževanje odraslih v obravnave v občinskih organih, pereča in najbolj aktualna vprašanja izobraževanja odraslih v okolju

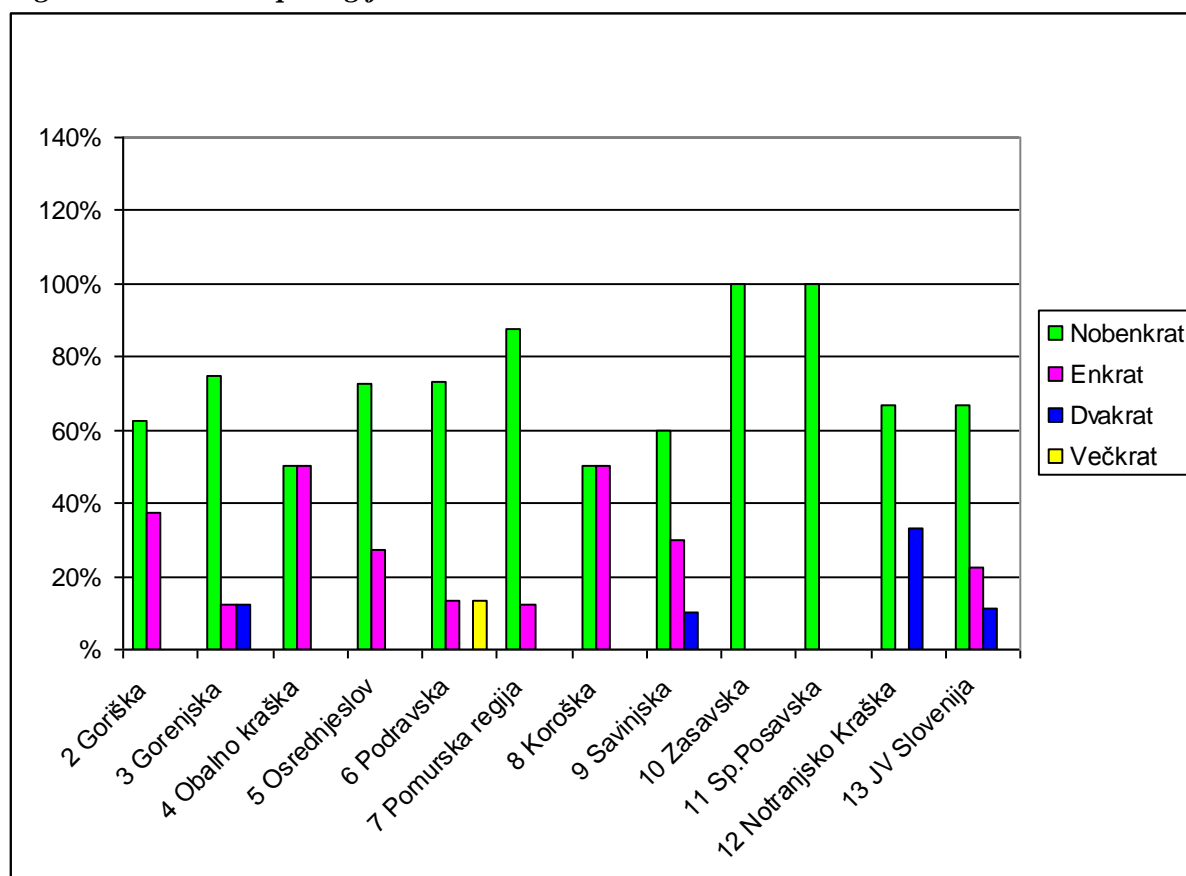
Umeščenost izobraževanja odraslih smo ugotavljali z vprašanji o tem, ali obravnavajo teme s področja izobraževanja odraslih na sejah občinskih svetov, katerim vprašanjem namenjajo največ pozornosti in kaj so ključni problemi na področju izobraževanja odraslih.

Slika 12

Kolikokrat letno na sejah občinskih svetov obravnavate tematiko izobraževanja odraslih?
N=87

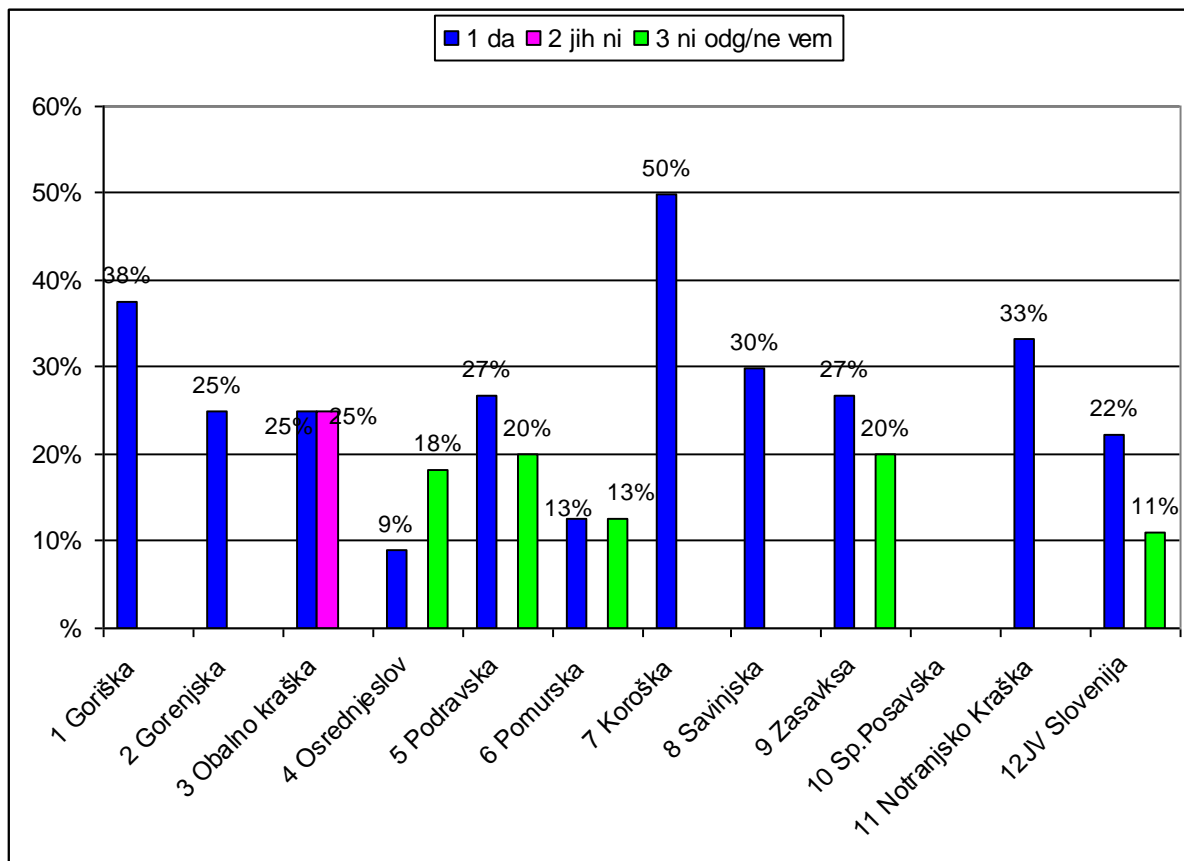
Kar 70% občin na sejah občinskih svetov nikoli ne obravnava izobraževanja odraslih, enkrat letno pa 23% občin. 24% občin je tudi navedlo glavna vprašanja, ki so jih obravnavali, to pa so predvsem vprašanja, povezana z ustanoviteljskimi obveznostmi (financiranje ljudskih univerz - v nadaljevanju LU, poročila o njihovem poslovanju, mnenja o kandidatih za direktorje in imenovanje predstavnikov v svete LU); izobraževanje odraslih Romov, število programov, ki jih bodo sofinancirale, osnovnošolsko izobraževanje odraslih, zagotavljanje sredstev in pogojev za izvajanje programov nevladnih organizacij.

Pogostost obravnave po regijah

Slika pokaže, da v dveh regijah izobraževanje odraslih ni nikoli na dnevnem redu sej občinskih svetov, vsaj enkrat letno je obravnavano v devetih regijah, dvakrat v štirih regijah in večkrat samo v Podravski regiji.

Posebej smo povprašali, katere **teme največkrat obravnavajo**: Od 29 občin jih je 21 navedlo naslednja glavna vprašanja s področja izobraževanja odraslih, ki jih obravnavajo na sejah občinskih svetov. Obravnavana vprašanja se praviloma nanašajo na ustanoviteljske pravice občin (financiranje in poslovanje ljudskih univerz), izjemoma pa tudi druga vprašanja: kako zagotoviti izobraževanje čim več odraslim, financiranje prilagajanja izobraževalnih programov potrebam gospodarstva in izredni študij za zaposlene v podjetjih. Izraženo pa je bilo tudi stališče, da je izobraževanje odraslih samoplačnika dejavnost, ali pa financirana preko nacionalnih razpisov, da ljudske univerze ne nakazujejo potrebe po obravnavi, zato sov občini mnenja, da je področje dobro urejeno.

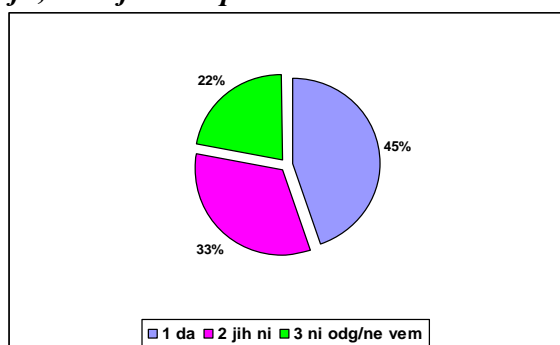
Pregled po regijah pokaže na veli razkorak med regijami po tem, ali umeščajo na dnevne rede pomembna vprašanja razvoja izobraževanja odraslih (od 9% v osrednjeslovenski regiji, do 50% koroški regiji).

Pregled obravnavanih glavnih vprašanj po regijah

Samo v eni regiji so navedli, da ni pomembnejših vprašanj o izobraževanju odraslih (Obalno kraška), v šestih regijah je okoli tretjina navedla glavna obravnavana vprašanja (pregled po regijah o glavnih vprašanjih, obravnavanih na sejah občinskih svetov v prilogi 4.4.).

Posebej nas je zanimalo, ali imajo občine uvid v to, katera pereča vprašanja izobraževanja odraslih bi bilo potrebno reševati, in katera so od teh vprašanj so najbolj aktualna.

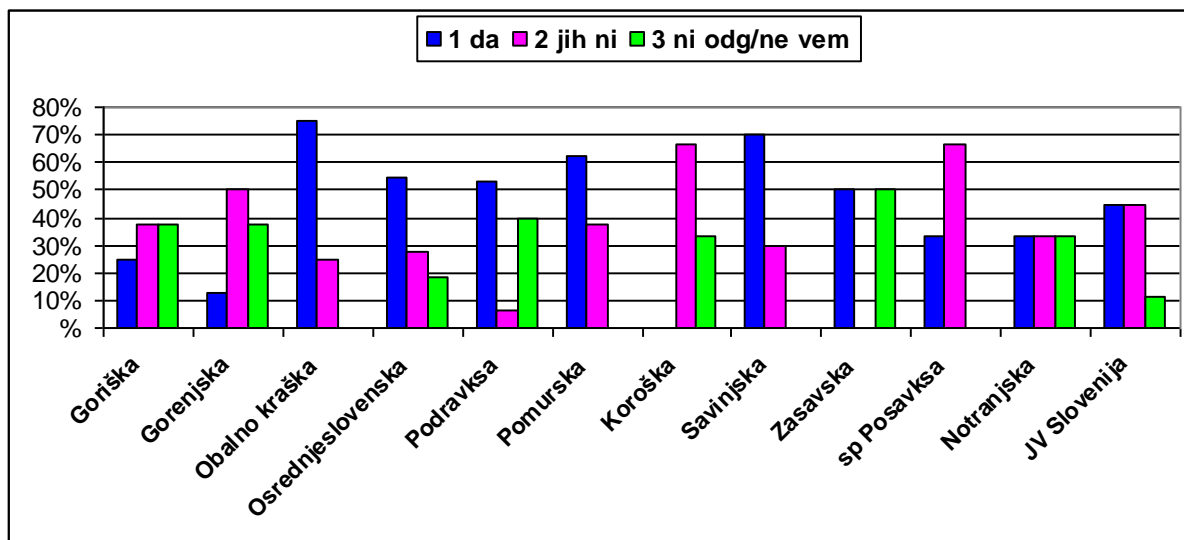
Slika 15

Ali občine prepoznajo morebitna pereča vprašanja izobraževanja odraslih v svojem okolju, ki bi jih bilo potrebno reševati. N = 87

Manj kot polovica (45%) občin je navedla, da obstajajo v njihovem okolju pereča vprašanja izobraževanja odraslih, ki bi jih bilo potrebno urejati, več kot polovica pa meni, da takšnih vprašanj ni, ali pa zanje ne vedo.

Slika 16

Pregled prepoznavanja perečih vprašanj, ki bi jih bilo potrebno obravnavati po regijah

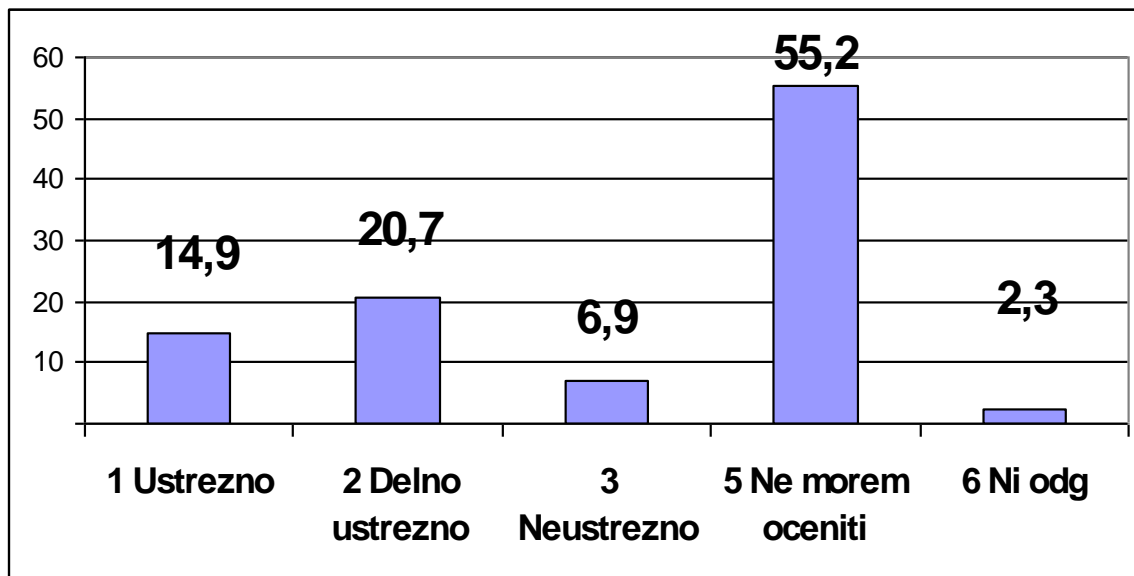
V šestih regijah je prepoznavajo, da obstajajo na področju izobraževanja pereča vprašanja, ki bi jih morali urejati (več kot 60% odgovorov da), v dveh regijah občine sploh ne zaznavajo perečih vprašanj, relativno visok pa je delež odgovorov ne vem/ni odgovora, kar dovoljuje oceno, da nimajo uvida v problematiko izobraževanja odraslih na svojem območju.

45 občin je med perečimi vprašanji, ki bi jih morali urejati, izbralo tiste probleme, ki jih zaznavajo kot najbolj aktualne na področju izobraževanja odraslih. Med najbolj pereča vprašanja so občine umestile: pomanjkanje analiz o izobraževalnih potrebah v lokalnem okolju, izobraževanje odraslih Romov, prekvalifikacije za brezposelne, nujnost priprave občinskih letnih programov izobraževanja odraslih, učenje slovenščine za tujce, motiviranje brezposelnih za izobraževanje, finančne nezmožnosti odraslih za plačevanje stroškov izobraževanja, statusna neurejenost ljudskih univerz, sistemsko financiranje IO (glavarina), slaba dostopnost do izobraževanja zaradi razpršenosti poselitev, kar še zlasti prizadene starejšo populacijo, odsotnost javne mreže na področju IO, nepovezanost izobraževanja s potrebami na trgu dela, nizka splošna izobraženost odraslih (pregled o perečih vprašanjih izobraževanja odraslih, ki bi jih bilo potrebno urejati v lokalnem okolju po regijah v prilogi 4.5)

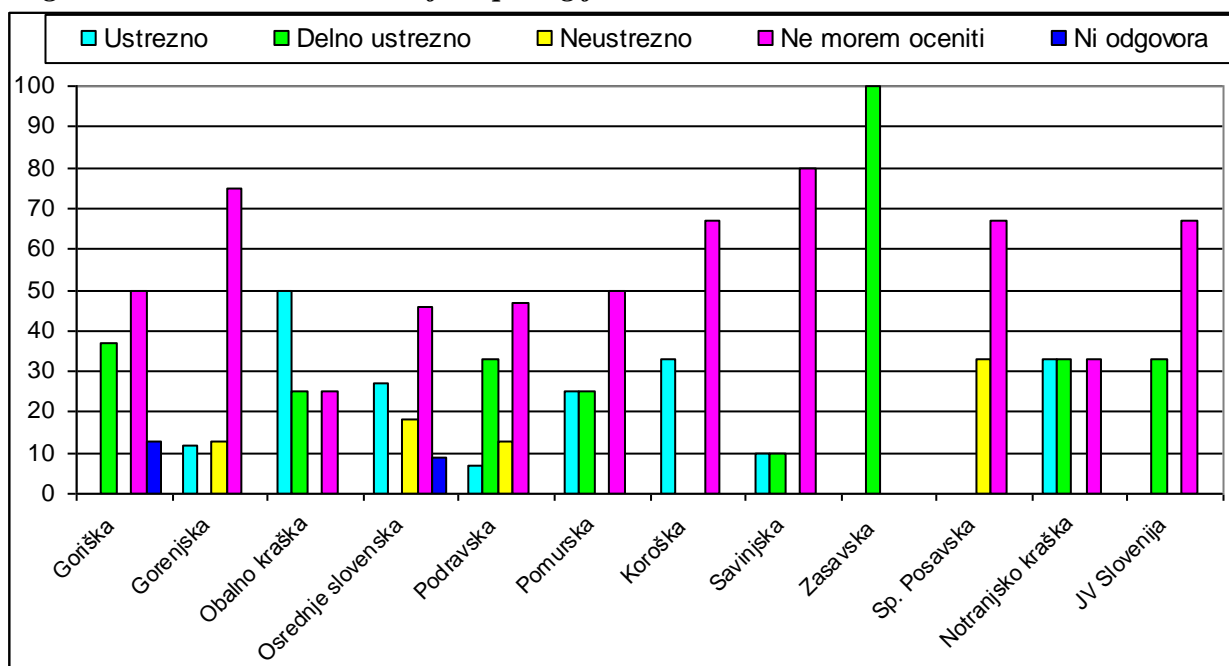
5. vsebinski sklop: razmejitev pristojnosti država-regija-občina

V tem vsebinskem sklopu smo ugotavljali, kako občine ocenjujejo sedanjo razmejitev pristojnosti med državo in občino, in kako bi bilo potrebno v bodoče urediti pristojnosti med občino, regijo in državo.

Kako ocenjujete sedanjo razmejitev pristojnosti in odgovornosti za izobraževanje odraslih med državo in občino? N = 72, v %

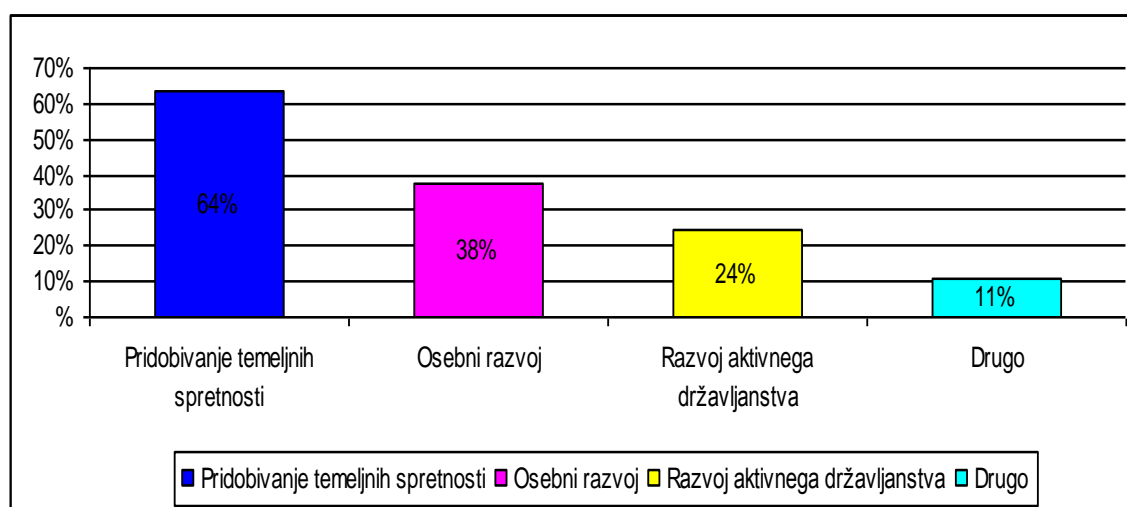

Na vprašanje o tem, kako ocenjujejo sedanjo razmejitev pristojnosti med občino in državo, je več kot polovica (55%) odgovorov "ne morem oceniti", kot ustrezno pa le 15% odgovorov. Zelo visok odstotek odgovorov, ne morem oceniti, dovoljuje oceno, da te občine ne poznajo stanja izobraževanja odraslih, niti problemov, s katerimi se srečujejo izvajalci, udeleženci izobraževanja in nedejavni odrasli, in verjetno tudi ne izobraževalnih potreb v svojem lokalnem okolju. Podobno velja tudi za razporeditev ocen v posameznih regijah.

Pregled ocen o ustreznosti razmejitev po regijah

Svoje ocene o (ne)ustreznosti o razmejitvi pristojnosti so občine utemeljevali predvsem s problemi zakonske neurejenosti glede delitve pristojnosti ter financiranja, problem obstoja in financiranja javnih zavodov, preslabi skrbi države za izobraževanje odraslih, slabi povezanosti med ministrstvom za šolstvo in šport ter občino.

Na vprašanja o pristojnosti posameznih ravnih upravljanja so odgovori občin usklajeni. V bodoče naj bi bilo po njihovem mnenju v pristojnosti občin predvsem izobraževanje za razvoj temeljnih spretnosti (bralne, pisne, računske spretnosti, računalniška pismenost), izobraževanje za osebni razvoj in izobraževanje za aktivno državljanstvo.

Občina bi morala zagotoviti pogoje za naslednja področja izobraževanja odraslih, N= 72

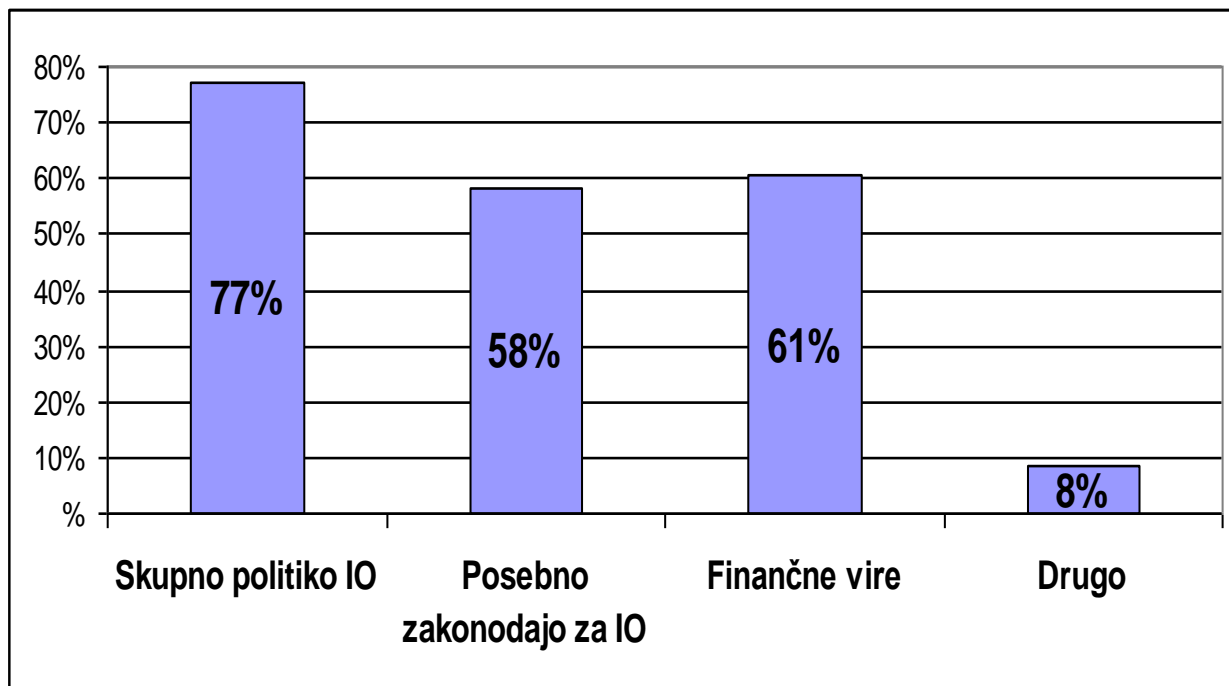
Op.: možnih več odgovorov, zato je seštevek več kot 100

V pristojnosti regij naj bi bilo v bodoče predvsem poklicno in strokovno izobraževanje odraslih (50% odgovorov) in srednješolsko ter terciarno izobraževanje odraslih (45% odgovorov).

V pristojnosti države pa naj bi bila politika izobraževanje odraslih, financiranje in zakonodaja

Slika 21

Država bi morala zagotoviti, N= 72

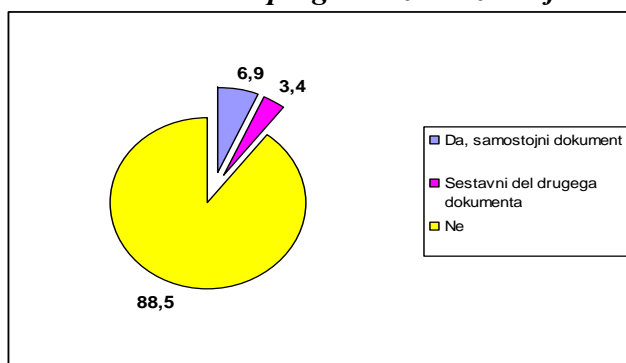
Op.: možnih več odgovorov, zato je seštevek več kot 100

6. vsebinski sklop: načrtovanje razvoja izobraževanja odraslih

V tem vsebinskem sklopu smo ugotavljali, ali občine načrtujejo dejavnost izobraževanja odraslih v občinskih letnih programih izobraževanja odraslih ali v drugih dokumentih in razloge oz pogoje, ki bi morali biti izpolnjeni, da bi oblikovale občinske letne programe izobraževanja odraslih (v nadaljevanju LPIO).

Slika 22

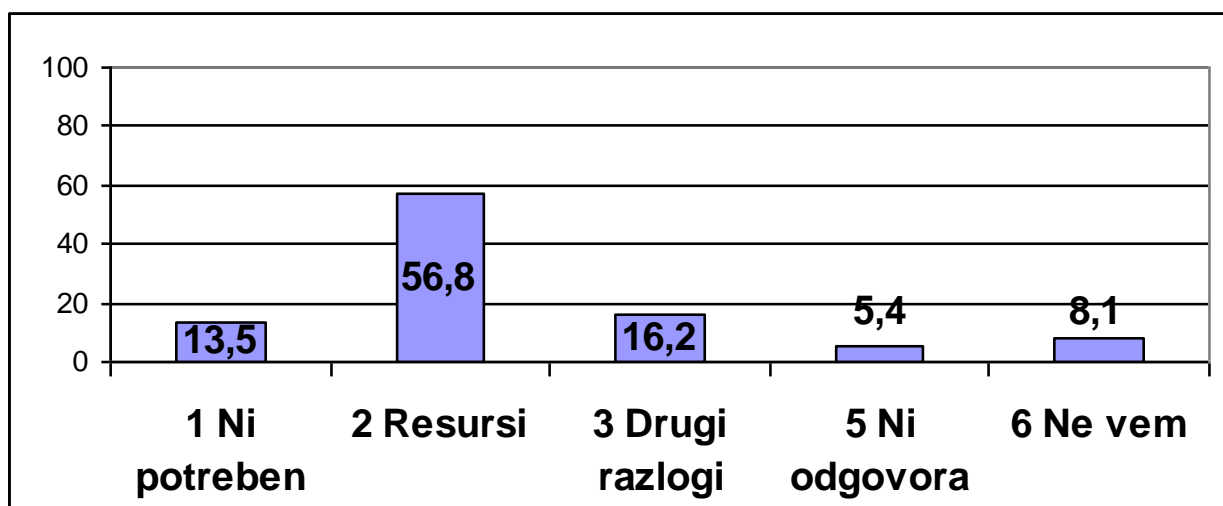
Ali ima občina letni program izobraževanja odraslih, N=99

Velika večina (88,5%) občin nima letnega programa izobraževanja odraslih. Samo šest občin je odgovorilo, da so sprejele letni program izobraževanja odraslih (Jesenice, Litija, Ormož, Ptuj, Murska Sobota, Trbovlje, po anketiranju so LPIO sprejele še mestna občina Ljubljana, Kamnik, Kranj in Ravne na Koroškem. Tri občine so navedle, da je izobraževanje odraslih umeščeno v druge razvojne dokumente občine (v letnem programu razvoja kulture, v dolgoročnem razvojnem programu občine, v regijskem razvojnem programu).

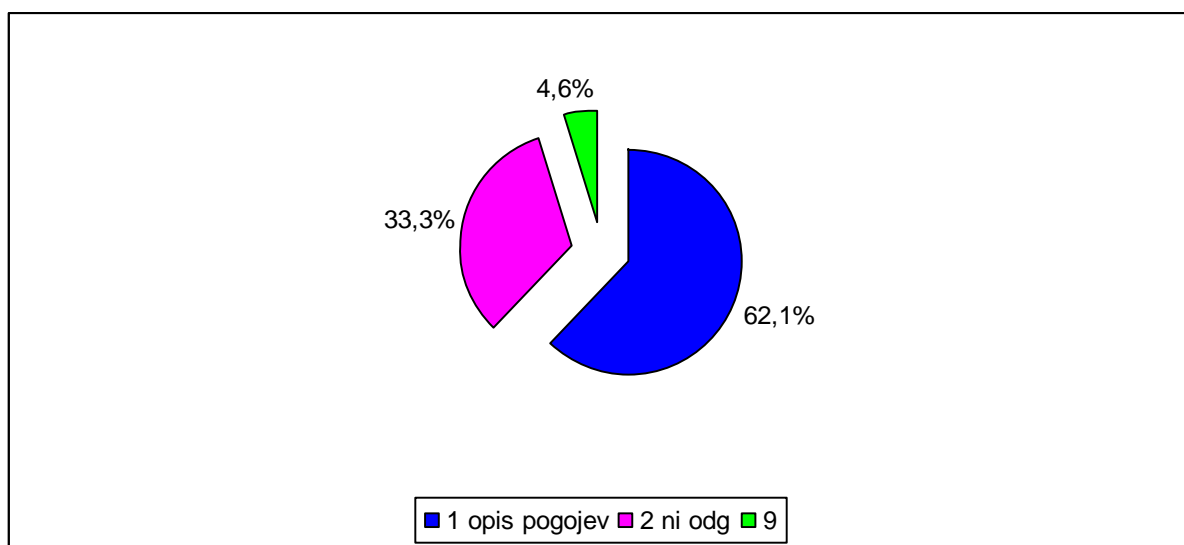
Slika 23

Zakaj nimate letnega programa izobraževanja odraslih, N = 74

Med razlogi daleč prevladuje pomanjkanje resursov. Med drugimi razlogi so občine navedle takšne, ki pokažejo, da poleg resursov obstajajo še zelo pomembni ukrepi, s katerimi bi lahko spodbudili občine in jim olajšali pripravo, sprejemanje in uresničevanje LPIO. Med drugimi razlogi so občine navedle: izobraževanju odraslih ni namenjena ustrezna pozornost, nimajo javnih organizacij za IO in se občani vozijo v druge občine, ker je LPIO bolj primeren za mestne občine, ker zakonodaja ne določa normativov glede kadra ali financiranja programov, ki bi jih morala občina zagotavljati glede na število prebivalcev, program LU je tudi občinski LPIO, ker je to obveznost države, ker je občina premajhna in je tudi premalo kandidatov za izobraževanje, ker je izobraževanje odraslih tržna dejavnost, ni ustreznih analiz o izobraževalnih potrebah, odsotnost medobčinskega sodelovanja, ni strokovne podpore pri pripravi LPIO, ni informacij o primerih dobre prakse, ker ni v 85% sredstev zagotovljenih kot subvencija države, ker je izobraževanje odraslih tržna dejavnost, odrasli niso motivirane za izobraževanje (pregled o razlogih, zaradi katerih občine nimajo letnih programov izobraževanja odraslih po regijah v prilogi 4.6).

Pod kakšnimi pogoji ste pripravljeni sprejeti in izvajati letni program izobraževanja odraslih?

Občine so navedle naslednje pogoje, pod katerimi bi bile pripravljene sprejeti letni program izobraževanja odraslih: strokovne usmeritve in finančna podpora države, jasno razmejene pristojnosti in zagotovljeni viri financiranja, ustrezna področna zakonodaja in ustrezna izhodišča države, sodelovanje z izvajalci izobraževanja odraslih, izobraževalne organizacije bi morale dati pobudo in tudi izhodišča za pripravo LPIO; strokovne analize izobraževalnih potreb in zainteresiranosti občanov za izobraževanje, medobčinsko sodelovanje pri sprejemanju LPIO, če bi zaznali povečan interes med odraslimi, pomoč pri pripravi, posredovanje primerov dobre prakse, zagotovitev ustreznih kadrov, zakonska ureditev financiranja IO – vsaj 85% financiranja v obliki subvencij s strani države. (pregled o pogojih za sprejem letnih programov izobraževanja odraslih po regijah v prilogi 4.6).

7. vsebinski sklop: struktura javnih in tržnih prihodkov ljudskih univerz

Gibanje javnih sredstev za izvajanje dejavnosti ljudskih univerz empirično potrjuje probleme, s katerimi se srečujejo javne izobraževalne organizacije na področju financiranja in razdelitve finančni sredstev iz državnega in občinskih proračunov.

Izhodišča za analizo strukture javnih in tržnih prihodkov ljudskih univerz so:

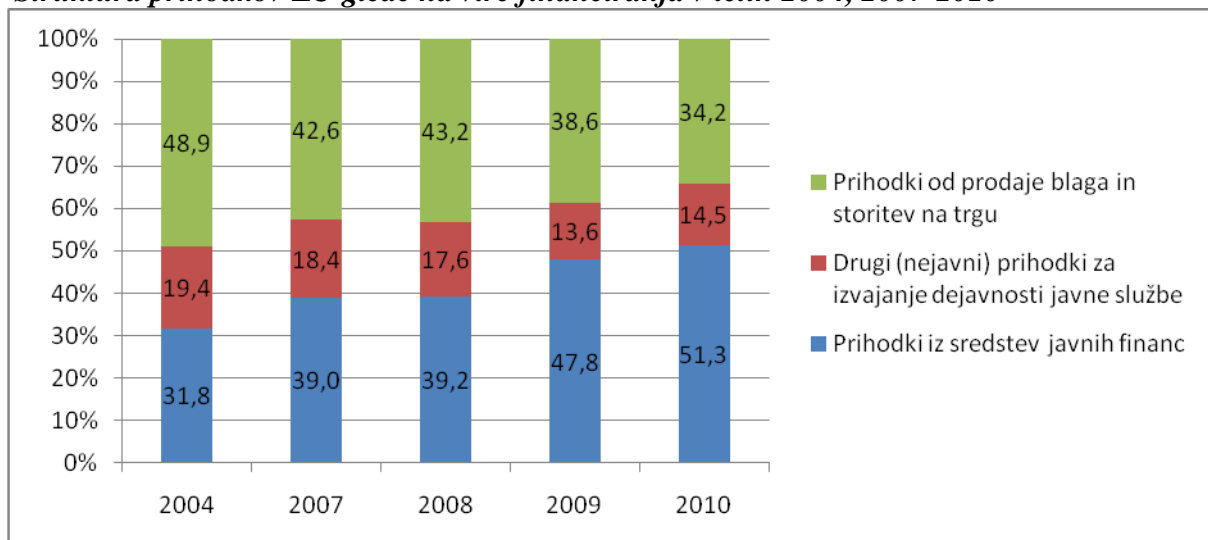
- mnenje občin, da so ljudske univerze med najbolj pomembnimi izobraževalnimi organizacijami, ki pokrivajo lokalne izobraževalne odraslih;
- ugotovitve iz Analize uresničevanje ReNPIO 2005-2010, ki je pokazala, da so ljudske univerze poglavitne izvajalke programov iz prvega prednostnega področja (splošno, neformalno izobraževanje odraslih) in tudi pomembne izvajalke programov na drugem prednostnem področju (izobraževanje za pridobitev osnovnošolske in srednješolske izobrazbe)¹.

¹ Ljudske univerze se, poleg enot v srednjih šolah, uvrščajo med temeljne izvajalke izobraževalnih programov določenih v NPIO za prednostne ciljne skupine. Na prvem prednostnem področju (neformalno splošno izobraževanje odraslih) so LU v obdobju 2005-2007 izvajale preko dve tretjini programov za razvoj pismenosti odraslih (materni in tuj jezik, matematika, naravoslovje, družboslovje in tim prečne zmožnosti informacijska tehnologija, socialne spretnosti, učiti se učiti), preko 60 %

Za analizo smo uporabili Izkaze prihodkov in odhodkov v letih 2007-2010 v primerjavi z letom 2004, to je leto pred sprejetjem prvega Letnega programa izobraževanja odraslih, preko katerega Vlada RS uresničuje ReNPIO. V analizi je zajetih 36 LU za leto 2004, za 2007 in za 2008 35 LU, za 2009-2010 pa 34 LU.

Slika 25

Struktura prihodkov LU glede na vire financiranja v letih 2004, 2007-2010

Vir podatkov: AJPES, Izkazi prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov za leta 2004 in 2007-2010, obdelava podatkov MF; preračuni Zver E. (UMAR) in Drofenik O.

V strukturi prihodkov vseh LU skupaj se je v letih 2009 in 2010 sicer izrazito povečal delež prihodkov iz sredstev javnih financ (od 39,2 % v letu 2008 na 51,3 % v letu 2010), kar je bilo najbolj povezano z bistveno višjimi prihodki iz ESS, višja pa je bila tudi realizacija prihodkov iz državnega in občinskih proračunov. Delež drugih (nejavnih) prihodkov za izvajanje javne službe je v letu 2009 še nekoliko upadel, najbolj pa se je v zadnjih letih znižal delež prihodkov od prodaje blaga in storitev na trgu. (Glej Sliko 1).

Povečanje deleža prihodkov iz javnih financ kaže, da se uresničuje poslanstvo ReNPIO o zagotavljanju javnih virov financiranja za povečanje dostopa prednostnih ciljnih skupin do izobraževanja v kakovostnem omrežju javnih izobraževalnih organizacij.

Delež prihodkov od blaga in storitev na trgu je torej v celotnem obdobju 2004-2010 v povprečju močno upadel, saj je v letu 2004 znašal skoraj polovico vseh prihodkov, v letu

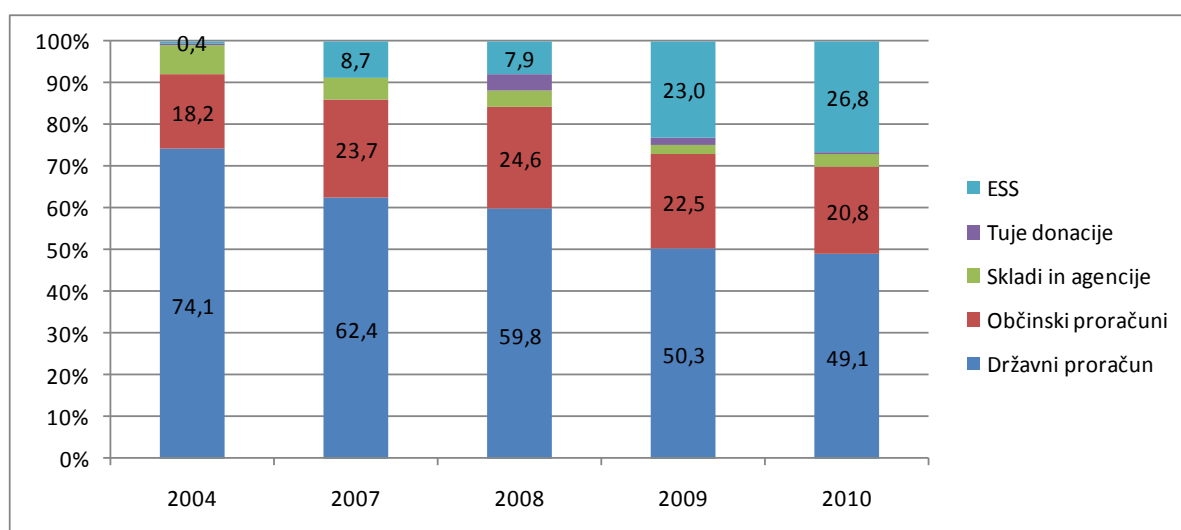
programov računalniškega opismenjevanja, v obdobju 2008-2010 so na javnem razpisu Evropskega socialnega sklada (v nadaljevanju ESS) LU sestavljale 67 % izbranih izvajalcev programov računalniškega opismenjevanja, 79 % izvajalcev programov za razvoj pismenosti in 58 % izvajalcev programov Projektno učenje mlajših odraslih. Na drugem prednostnem področju se je v obdobju 2004/05 do 2007/08 37 % udeležencev izobraževalo v programih za pridobitev srednješolske izobrazbe v LU (44 % v enotah srednjih šol), v LU se izobražuje tudi preko 90 % udeležencev v programih osnovnošolskega izobraževanja. Na tretjem prednostnem področju je vloga LU manjša: v postopke potrjevanja NPK so leta 2008 vključevale, skupaj s srednjimi šolami, le 16 % udeležencev, v programe institucionalnega usposabljanja pa 35 % udeležencev (zasebne organizacije za izobraževanje odraslih in druge zasebne ustanove pa preko 50 %). (Beltram idr. 2010, str. 39, 46-47, 61).

2010 pa le še dobro tretjino. Znižanje tržnih prihodkov na račun višjih prihodkov iz javnih virov pa je, kot že rečeno, predvsem posledica boljše realizacije sredstev iz ESS. (Glej Sliko 2). Vendar pa so razlike med LU precejšnje, od skupno 34 LU je namreč v letu 2010 imelo kar 11 LU tržne prihodke višje od 50 %² in še 10 LU višje od 30 %, po drugi strani ima 10 LU tržne prihodke nižje od 10 %. Mediana za vse LU je bila v letu 2010 nekaj na 30 %.

Vpogled zgolj v strukturo prihodkov iz javnih virov bolj jasno pokaže na bistveno povečanje deleža ESS (za 14,3 odstotne točke), rahlo povečanje iz občinskih proračunov (4,3 odstotne točke) in na zmanjševanje deleža vseh drugih virov, najmočneje iz državnega proračuna (za 24 odstotnih točk. (Gej sliko 2).

Slika 26:

Struktura prihodkov LU iz sredstev javnih financ, v %, 2004, 2007-2010.

Vir podatkov: AJPES, Izkazji prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov za leta 2004 in 2007-2010, obdelava podatkov MF; proračuni Zver E. (UMAR) in Drofenik O.

Povečanje deleža prihodkov iz občinskih proračunov je pomemben napredek, ki kaže na krepitev vloge občin, ustanoviteljic LU. Kot neustrezno pa lahko označimo zmanjšanje deleža nacionalnih sredstev. Dejstvo je, da so ESS sredstva 'nadomestila' močno zmanjšana nacionalna sredstva, kar pokažejo nominalni zneski prihodkov iz sredstev javnih financ po različnih virih.

² Po predlogu novega Zakona o opravljanju dejavnosti splošnega pomena na področju negospodarskega sektorja naj bi se v skladu z 128. členom tisti javni zavodi, ki bodo tri leta zapored pridobivali v povprečju več kot 50 % skupnega prihodkov iz tržnih virov, preoblikovali v gospodarsko družbo, javni sklad, ustanovo ali drugo pravno osebo, v kateri ima ustanovitelj kapitalsko naložbo. (Predlog zakona o opravljanju dejavnosti splošnega pomena na področju negospodarskega sektorja; MJU, 28. 2. 2011).

Preglednica 1:

Povečanje/zmanjšanje prihodkov sredstev iz javnih financ.

	2004	2007	2008	2009	2010	Indeks 2008/2007	Indeks 2009/2008	Indeks 2010/2009
Skupaj - prihodki javnih financ	6.326.136	6.490.094	6.156.806	8.840.664	10.168.220	94,9	143,6	115,0
Državni proračun	4.685.752	4.050.907	3.678.807	4.446.380	4.995.565	90,8	120,9	112,4
Občinski proračun	1.149.954	1.538.895	1.512.311	1.989.475	2.112.860	98,3	131,6	106,2
Skladi in agencije	438.889	338.455	243.786	216.594	313.546	72,0	88,8	144,8
Tuje donacije	23.454	-	237.158	154.008	26.062	-	64,9	16,9
ESS	28.087	561.837	484.744	2.034.207	2.720.187	86,3	419,6	133,7

Vir podatkov: AJPES, Izkazi prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov za leta 2004 in 2007-2010, obdelava podatkov

MF; preračuni Zver E. (UMAR) in Drofenik O.

V obdobju 2004-2008 so se prihodki iz državnega proračuna zmanjšali za preko 1 milijon SIT, ta izpad prihodkov so pokrili prihodki iz sredstev ESS. To pa je v nasprotju s temeljnimi cilji ESS. Sredstva ESS naj bi zagotavljala širitev in nove dejavnosti (dodatna vrednost), nikakor pa ne nadomeščala zmanjšana nacionalna sredstva. Ob tem je potrebno še opozoriti na velike probleme, ki so jih imele LU v procesih črpanja sredstev ESS, kar je dodatno vplivalo na poslabšanje njihovega finančnega položaja.

Prihodki državnega proračuna so se v letu 2009 glede na leto 2008 povečali v povprečju za 20,9 %. V primerjavi z letom 2008 je nominalno višja sredstva državnega proračuna realiziralo 20 LU, preostalih 16 LU pa je prejelo nominalno manj sredstev kot v predhodnem letu. Tudi nominalno višja občinska sredstva sta v letu 2009 glede na leto 2008 prejeli slabi dve tretjini LU (21). V povprečju so občinska sredstva porasla za 31,6 %. V letu 2010 so se prihodki državnega proračuna glede na leto 2009 povečali v povprečju za 12,4 %. V primerjavi z letom 2009 je nominalno višja sredstva državnega proračuna realiziralo 22 LU, preostalih 14 LU pa je prejelo nominalno manj sredstev kot v predhodnem letu. Tudi nominalno višja občinska sredstva je v letu 2010 prejelo 18 LU. V povprečju so občinska sredstva porasla za 6,2 %.

Povečanje prihodkov iz ESS je bilo znatno predvsem v letu 2009 (za 319,6 % več kot v letu 2008), vendar je sredstva ESS še vedno črpalo le 14 LU, od tega je le 8 LU v letu 2009 prejelo nominalno višje zneske kot v letu 2008. V letu 2010 je bilo povečanje prihodkov iz ESS bistveno manjše kot v letu 2009 (v letu 2010 za 33,7 %; v letu 2009 za 319,6 %). Sredstva ESS je v letu 2010 črpalo le 11 LU (2009: 14), od tega so sredstva ESS v primerjavi z letom 2009 pridobile 3 nove LU. Od vseh jih je 7 prejelo nominalno višje zneske kot v letu 2009.

Poleg strukture vseh finančnih virov, ki je prikazana na sliki 1 in strukture zgolj javnih virov na sliki 2, pa je zanimivo analizirati tudi strukturo financiranja zgolj **dejavnosti javne službe** (torej brez tržne dejavnosti LU). Ta analiza pokaže, da je delež nejavnih (zasebnih) virov za financiranje javne službe (to so predvsem doplačila udeležencev izobraževanja), v povprečju v letu 2010 znašal 22 % (78 % so bili javni viri). Kar 12 LU prejme za dejavnost javne službe iz zasebnih virov manj kot 2 % prihodkov, 3 LU pa so v letu 2010 prejele iz zasebnih virov več kot 50 % sredstev za dejavnost javne službe (mediana za zasebne vire za dejavnost javne službe je bila 14 %). Razlike so torej tudi pri doplačilih za izvajanje javne službe med LU zelo visoke.

II. Mnenja in priporočila fokusne skupine

Poglavje je sestavljeno iz dveh delov. V uvodnem delu so predstavljena strokovna priporočila za urejanje upravljanja izobraževanja odraslih na treh ravneh: državnem, regionalnem in občinskem. V drugem delu pa mnenja in predlogi fokusne skupine za izboljšanje upravljanja izobraževanja odraslih na lokalni ravni.

Strokovna priporočila za urejanje upravljanja izobraževanja odraslih na treh ravneh: državnem, regionalnem in občinskem

Priporočila za upravljanje izobraževanja odraslih na državni ravni

1. Vodilno načelo in podlaga za razvoj izobraževanja odraslih v lokalnem, regionalnem in državnem nivoju je načelo vseživljenjskosti izobraževanja in učenja za vse.
2. Slovenija tudi v bodoče določa strategijo razvoja IO v ReNPIO, ki jo sprejme parlament.
3. Njeno uresničevanje se zagotavlja z Letnim programom IO, ki ga sprejema Vlada RS. Struktura in sprejemanje LPIO se dopolnita v skladu z ugotovitvami Analize in priporočil Strokovnega sveta za izobraževanje odraslih http://arhiv.acs.si/porocila/Analiza_ReNPIO.pdf. :
4. LPIO mora biti strukturiran tako, da bo omogočil sprotno spremljanje ReNPIO in občinskih razvojnih programov (vsebinsko in po kazalcih). Za zagotavljanje večje učinkovitosti pri sprejemanju, izvajanju in spremljanju LPIO ustanovi Vlada medresorski uradniški organ³, tudi občine se ustrezno organizirajo za sprejemanje in spremljanje LPIO (medobčinsko in medsektorsko sodelovanje).
5. Izobraževanje odraslih ni stvar samo dveh ministrstev (šolstvo in delo), vključiti je potrebno najmanj še druga ministrstva. za gospodarstvo, finance, kulturo, zdravje, kmetijstvo, okolje in prostor in druga ministrstva, katerih dejavnosti se povezujejo tudi izobraževanjem odraslih (v vprašanih, pomembnih za kakovost življenja in participacijo v procesih odločanja o razvoju).
6. Pri oblikovanju politike in pri pripravi ukrepov se povabi in vključuje tudi civilno družbo (nevladne organizacije).
7. Država je odgovorna za oblikovanje politike, zakonodaje in zagotavljanje javnih virov za izobraževanje odraslih; za oblikovanje spodbud za občine, da bodo oblikovale LPIO in za povezovanje občin v širša območja pri pripravi in izvajanju občinskih LPIO.

Priporočila za ureditev na lokalni ravni - občine

8. Lokalne skupnosti morajo biti organizirane tako, da bodo zagotavljale krajevni dostop do izobraževanja na svojem območju, uresničevanje nacionalne politike IO ter specifičnih izobraževalnih potreb odraslih na svojem območju.
9. Ustanoviti je potrebno upravne strukture (lokalne odbore za IO), ki bodo zadolžene za razvoj IO na svojem območju.
10. Priprava občinskih letnih programov bo zakonsko določena obveznost občin.

³ Na Finskem so bili ppredpogoji za vseživljenjsko učenje naslednji - enakost pri izobraževanju in učenju odraslih, ugodnosti na področju izobraževanja in učenja odraslih ter zaposljivost in integracija imigrantov - razviti v sodelovanju ministrstev za zaposlovanje in gospodarstvo, za socialne zadeve in zdravje ter za notranje zadeve.

Priporočila za ureditev na regionalni ravni

11. IO mora postati **izvirna** obveznost regij. Prav tako je potrebno določiti **regionalne upravljavske** strukture, ki bodo razvijale in spremljale področje IO in v tem zagotoviti ustrezno zastopanost vseh vsebinskih vidikov, ki jih določajo ReNPIO in evropske strategije VŽU (izobraževanje za razvijanje kulturnega, socialnega in človeškega kapitala).
12. Na regionalni ravni je potrebno določiti tudi mreže izvajalcev in programov IO, njeno spreminjanje pa je mogoče le ob soglasju pristojnega ministra, podobno kot je to predvideno za področje izobraževanja mladine.
13. Sedanja organiziranost regij za pripravo regionalnih razvojnih programov se zdi primerna tudi za ureditev strokovnega vidika upravljanja področja IO na tej ravni. Pred dokončno odločitvijo o tem pa bi kazalo analizirati regijske razvojne programe 2007-2013 in umeščenost IO v programih ter vlogo, ki so jo imele pri njihovem oblikovanju ustanove in asociacije izobraževalcev s področja IO.

Mnenja in predlogi fokusne skupine UČENJE IN IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V OBČINI ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA IN RAZVOJ OBČINE,

Moderatorica *Žalec Natalija*

Člani: *Drofenik Olga, Jelenc Zoran, Jurše Karin, Kruder Brigita, Markež Klavdija, Radinovič Hajdič Maja, Rozman Amon Matej, Sotošek Andrej, Urankar Irena*

Ostali prisotni: *Fajt Urša, Habjanič Matjaž, Hlupič Mateja, Ključar Nada, Kvas Bernarda, Prislán Barbara, Tušek Lidija, Volk Mojca*

Fokusna skupina je bila izpeljana v Ptuj, 8. novembra 2011. Na vprašanja je odgovarjalo 9 članov fokusne skupine. Člani fokusne skupine so bili seznanjeni vnaprej s predlogom šestih fokusnih vprašanj. Po kratki uvodni predstavitvi strokovnih podlag in izhodišč za razpravo v fokusni skupini so člani določili, da bodo podali mnenja in odgovarjali na 3 vprašanja o upravljanju izobraževanja odraslih na občinski ravni in sicer

1. vprašanje: Katere upravljavske strukture za izobraževanje odraslih uzakoniti na občinski ravni?

- 1a / Kaj lahko naredimo po zakonih, ki veljajo zdaj, in kaj lahko spremenimo?
- 1b / Predlogi za spremembe?

2. Vprašanje: Kakšna naj bo zakonska ureditev letnih programov izobraževanje odraslih na občinski / regionalni ravni?

3. Vprašanje: Ali poznate primere dobre prakse, ki bi lahko bili podlaga za zakonodajo? Kratko predstavite!

1. vprašanje Upravljalvske strukture izobraževanja odraslih na občinski ravni

Mnenja

Zakonsko urejanje upravljanja izobraževanja odraslih (v nadaljevanju tudi IO) na občinski ravni zahteva temeljit poseg ne samo v zakonodajo za področje vzgoje in izobraževanja, temveč tudi v zakonodajo na drugih področjih (o lokalnih skupnostih, o bodočih regijah). V dosedanjih strokovnih razpravah v Ministrstvu za šolstvo in šport ni bila sprejeta pobuda, da se področje izobraževanja odraslih uredi v samostojnem krovnem zakonu. „Prav tako tudi niso bile sprejete pobude za urejanje izobraževanja odraslih v nastajajoči regionalni zakonodaji, kot je ta, da naj bo izobraževanje odraslih izvorna odgovornost regij, kar pomeni, da morajo regije zagotavljati lastne vire zanj) in da naj bodo na ravni regij določeni regionalni sveti za izobraževanje odraslih; ; določen je bil le regijski letni program izobraževanja odraslih.

Enotno mnenje v fokusni skupini je bilo, da je potrebno aktivnosti za zakonsko spreminjanje ureditve upravljanja na občinski ravni zastaviti celovito in ambiciozno na vseh področjih, ne samo v zakonodaji za področje vzgoje in izobraževanja. To pa bo nedvoumno dolgotrajen proces, v katerem morajo skupno nastopati vsi izvajalci in dobiti pri tem vso strokovno podporo ustreznih javnih zavodov.

Vzporedno s pobudami za spreminjanje zakonodaje je potrebno okrepiti izvajanje vseh zdajšnjih zakonskih mehanizmov in razširiti sodelovanja ljudskih univerz in drugih izobraževalnih organizacij z župani in občinskimi sveti pri zagotavljanju pogojev za izobraževanje odraslih, ki so se v praksi izkazale kot najbolj učinkovite.

Očitno je, da je kriza oslabil finančni položaj občin, ki praviloma izpolnjujejo samo zakonsko določene obveznosti do ljudskih univerz, pa še teh ne v celoti. Poleg tega so številne občine kadrovske zelo šibke in je zato obravnava vprašanj in potreb o izobraževanja odraslih predvsem odvisna od sposobnosti in prizadevanj posameznikov v občinskih upravah in od ugleda in zagnanosti izvajalcev izobraževanja odraslih v lokalnem okolju.

Primeri dobrih praks delovanja ljudskih univerz (Sl. Bistrica in Jesenice) ter občinske uprave (Selnica ob Dravi) dokazujejo, da je mogoče v lokalnih okoljih tudi z zdajšnjo zakonodajo in organiziranostjo občin uresničevati strateške usmeritve o izobraževanju in učenju odraslih za osebni razvoj in razvoj lokalnega okolja. In prav izobraževalne organizacije, skupaj z zadovoljnimi udeleženci izobraževanja, imajo moč in poslanstvo, da prepričajo lokalne skupnosti, da je dostop in vključenost odraslih v izobraževanje nujen pogoj za razvoj kakovosti življenja v lokalni skupnosti. Tudi rezultati povezovanja občin v Podravski regiji kažejo, da je mogoče z zdajšnjimi načini medobčinskega povezovanja zagotavljati razvoj izobraževanja odraslih in povečevati vključenost izobraževalno prikrajšanih skupin v izobraževanje.

Predlogi

I Kaj?

Kratkoročno, po zdajšnji zakonski in upravni ureditvi

1. V občinah, kjer delujejo javni zavodi za IO, katerih ustanoviteljice so občine, najboljše poznajo in pokrivajo izobraževalne potrebe v svojem okolju. Za lokalna okolja, kjer teh organizacij ni, je značilno, da ne poznajo izobraževalnih potreb, niti problematike krajevnega dostopa odraslih do učenja, prav tako pa nimajo uvida v pomen znanja in izobraževanja kot javne dobrine, za katero so odgovorne, temveč obravnavajo izobraževanje odraslih kot izključno tržno dobrino⁴. Zato predlagamo, da se primeri dobre prakse, analize o vlogi lokalnih skupnosti in pomenu letnih programov izobraževanja odraslih v lokalnem okolju predstavijo: občinskim uradnikom in županom⁵ drugih občin; institucijam, ki izvajajo izobraževanje odraslih in njihovim asociacijam ter Ministrstvu za šolstvo in šport. Pri tem je ključnega pomena tudi to, da ovrednotimo ukrepe občin za spodbujanje učenja in učinke učenja odraslih in svoje utemeljitve o pomenu izobraževanja odraslih približamo mentaliteti ustanoviteljev organizacij za izobraževanje odraslih (tim. marketinški pristop), da izpostavimo ekonomske koristi za občino (primer dobre prakse v Podravju: občinski vložek prinese 2 in pol kratni znesek), seveda z jasnim sporočilom, da morajo občine vsakemu človeku omogočiti učenje in izobraževanje v skladu z njegovimi zmožnostmi, ker bolj izobraženi in usposobljeni občani živijo bolj kakovostno in s svojim znanjem prispevajo k razvoju lokalne skupnosti. V procese ozaveščanja županov in občinskih uprav naj izvajalci vključijo tudi udeležence svojih programov, ki so lahko tudi pomemben dejavnik vplivanja na odločitve županov in občinskih svetov.

Odgovorni za izpeljavo: Ministrstvo za šolstvo in šport v sodelovanju z ACS, ADS in asociacijami za izobraževanje odraslih ter izbrane občinske uprave kot primeri dobrih praks.

2. Sedanja zakonodaja o lokalni samoupravi omogoča občinam, da pridobijo v državnem proračunu dodatna sredstva za sofinanciranje posameznih nalog, kadar imajo v skladu z zakonom ali drugimi predpisi poseben interes za njen razvoj (26. člen zakona o financiranju občin). To možnost naj izkoristijo občine za izvajanje projektov izobraževanja odraslih ali za pripravo in izpeljavo občinskih letnih programov izobraževanja odraslih.

Odgovorni za izpeljavo: Ministrstvo za šolstvo in šport v sodelovanju z ADS.

3. Posodobiti je potrebno normative tako, da bo dostop do izobraževanja bolj pravičen in to z vidika krajevnega dostopna in z vidika primerne ponudbe izobraževalnih programov in podpornih dejavnosti za izobraževanje izobraževalno prikrajšanih skupin odraslih.

Odgovorni za izpeljavo : Ministrstvo za šolstvo in šport v sodelovanju z ACS in asociacijami organizacij za izobraževanje odraslih.

4. V vsaki občini bi morale biti razvite nekatere stalne izobraževalne dejavnosti

Odgovorni za izpeljavo : Ministrstvo za šolstvo in šport v sodelovanju z občinami in Zvezo ljudskih univerz Slovenije.

⁴ V izobraževalni program se lahko vključujejo le udeleženci, ki prihajajo iz lokalne skupnosti, ki izpolnjuje svoje zakonske finančne obveznosti; prepričanje, da so odrasli sami, ali pa država odgovorni za financiranje stroškov izobraževanja.

⁵ Članica fokusne skupine je izpostavila odziv občine na Vprašalnik, saj so v občinski upravi prvič sedli in skupaj razmišljali o izobraževanju odraslih.

II Kaj?

Celovita prenova zakonodaje – o vzgoji in izobraževanju, o lokalni samoupravi (regijske zakonodaje) in zakonodaje o organiziranosti in delovanju vladnih resorjev,

Mnenje

Na razvoj izobraževanja odraslih v lokalnem okolju v prvi vrsti lahko vplivajo izobraževalci odraslih v javnih, nevladnih in drugih organizacijah. Najbolje poznajo izobraževalne potrebe v svojem okolju, javne in neprofitne organizacije pa so odgovorne za razvoj kakovostne izobraževalne ponudbe za izobraževalno in socialno prikrajšane skupine odraslih. Za ustvarjanje pogojev za učenje in izobraževanje svojih občanov so odgovorne vse občine (21. člen Zakona o lokalni samoupravi). Občine, ki so (so)ustanoviteljice ljudskih univerz ali drugih zavodov, ki izvajajo izobraževalne programe in dejavnosti za odrasle, izpolnjujejo praviloma le svoje ustanoviteljske obveznosti, pa še teh ne vse in v celoti. Občine, ki niso ustanoviteljice javnih izobraževalnih zavodov po sedanji zakonodaji za področje vzgoje in izobraževanja nimajo nobenih obveznosti. Takšne občine pa so v slovenskem prostoru v veliki večini. V fokusni skupini je bilo izraženo enotno mnenje, da zagotavljanja enakomernega krajevnega dostopa odraslim do izobraževalnih in učnih priložnosti in razvijanja spodbud za izobraževanje in učenje ni mogoče prepustiti le učinkovitosti posameznih izvajalcev, niti ne samo osebni naklonjenosti in sposobnosti posameznih županov ali članov občinskih uprav.

Po zgledu strategije razvoja visokega šolstva⁶ bi morali tudi na področju izobraževanja odraslih v občinah uresničevati načelo, da je potrebno vsakemu občanu omogočiti brezplačno izobraževanje v programih in dejavnostih, ki bodo določeni v novi šolski zakonodaji, v Resoluciji o nacionalnem programu izobraževanja odraslih 2011-2015 in v letnem programu izobraževanja odraslih.

Predlogi

1. Potrebna je celovita prenova šolske (urejanje IO v krovnem zakonu, v posebnih zakonih na področju IO) in druge zakonodaje (lokalna samouprava, ustanavljanje in delovanje regij, zakonodaja o delovnih področjih in organiziranosti ministrstev). Spremembe ne smejo zmanjševati dosežene ravni izobraževalne infrastrukture v lokalnih okoljih.
2. Uzakonijo se telesa za izobraževanje odraslih - sveti za izobraževanje odraslih - na občinski, regionalni in - kot medresorsko telo - na državni ravni.
3. V svet za izobraževanje odraslih na občinski in regionalni ravni se vključijo tudi udeleženci izobraževanja.
4. V vsakem vladnem resorju so določi služba ali oseba, odgovorna za izobraževanje odraslih
5. Vsaka občina določi osebo, odgovorno za področje izobraževanja odraslih.

Odgovorni za izpeljavo Od 1 – 3: Ministrstvo za šolstvo in šport v sodelovanju z ACS in asociacijami za izobraževanje odraslih

– Andragoški center Slovenije, Andragoško društvo Slovenije.

⁶ Ta določa, da je treba vsakomur, ne glede na obdobje življenja, omogočiti brezplačno izobraževanje na visoki stopnji, vsaj na prvi bolonjski stopnji:

2. vprašanje: Kakšna naj bo zakonska ureditev letnih programov izobraževanje odraslih na občinski / regionalni ravni?

Mnenja fokusne skupine

Občine praviloma ne bodo sprejele nobene nove obveznosti, ne da bi bile zanje istočasno zagotovljeni viri financiranja iz državnega proračuna. Vsa tri združenja občin bodo z vsemi pravnimi sredstvi takšno stališče tudi podpirale. Izobraževanje odraslih v večini občin ni prioriteta, dejavnost svojih javnih izobraževalnih organizacije pa vidijo kot tržno dejavnost, ki mora na trgu preživeti, sicer jih lahko ukinejo.

Predstavljeni primeri dobrih praks, ki pokažejo, da občine v svojih proračunih zagotavljajo sredstva za izobraževalno dejavnost in primeri občin, ki so že, ali šele sprejemajo OLPIO vendarle upravičujejo odločitev za predlog, da se določi OLPIO kot obvezna in ne prostovoljska naloga za vse občine.

Analiza upravljanja izobraževanja odraslih v lokalnih skupnostih je tudi pokazala na glavne razloge, zakaj občine ne sprejemajo OLPIO: - to pa so pomanjkanje kadrov in denarja. Ob ustrezni strokovni in finančni podpori bi občine sprejele OLPIO⁷

Predlogi

1. OLPIO so uzakoni kot obveza za vse občine.
 - Občinski sveti vsako leto obravnavajo poročilo o uresničevanju OLPIO.
 - Pri pripravi zakonske rešitve se zgledujemo po ureditvi obveznosti občin za zagotavljanje knjižnične dejavnosti⁸, kar odpre možnosti za medobčinsko povezovanje pri zagotavljanju krajevnega dostopa do izobraževanja .
 - V zakonu se določi minimalna raven sredstev za izvajanje OLPIO (cenzus na število prebivalcev).
 - V OLPIO je določen javni interes, torej programi in dejavnosti, ki so dostopni vsakemu občanu pod enakimi pogoji. Z ustreznimi normativi se zagotovi pokritost enakih možnosti dostopa za vse občane. Občine pa lahko v OLPIO določijo tudi druge programe in dejavnosti, ki jih financirajo iz tržnih virov.
 - OLPIO mora biti vezan na Nacionalni program izobraževanja odraslih: občine same določijo tiste programe in dejavnosti, s katerimi bodo prispevale k uresničevanju nacionalnih ciljev in tiste, s katerimi bodo pokrivale specifične lokalne izobraževalne potrebe in lokalne razvojne cilje. Za izvajanje teh programov in dejavnosti je potrebno določiti standarde in normative.
2. V Nacionalnem programu izobraževanja odraslih in v nacionalnem letnem programu izobraževanja odraslih se določi tudi obseg sredstev za sofinanciranje OLPIO.

⁷ strokovne usmeritve in finančna podpora države, jasno razmejene pristojnosti in zagotovljeni viri financiranja, ustrežna področna zakonodaja in ustrežna izhodišča države, sodelovanje z izvajalci izobraževanja odraslih, izobraževalne organizacije bi morale dati pobudo in tudi izhodišča za pripravo LPIO; strokovne analize izobraževalnih potreb in zainteresiranosti občanov za izobraževanje, medobčinsko sodelovanje pri sprejemanju LPIO

⁸ 20. člen Zakona o knjižnični dejavnosti (Ur.l 87/2001), ki določa, da mora vsaka občina ustanoviti splošno knjižnico sama ali skupaj z drugimi občinami, ali tako, da poveri opravljanje te dejavnosti s pogodbo drugi splošni knjižnici v soglasju z njenimi ustanovitelji

3. Programi in dejavnosti, določeni v LPIO, niso predmet vsakoletnih razpisov, ampak se financirajo po enakih načelih kot osnovnošolsko izobraževanje odraslih in programi v sistemu izobraževanja mladine.
4. Kadrovsko šibkim občinam oz. občinam, ki nimajo oddelkov za družbene dejavnosti se posredujejo strokovne podlage za pripravo OLPIO⁹, ki jih občine dopolnijo s svojimi specifičnimi izobraževalnimi potrebami in cilji ter določijo ukrepe za njihovo uresničevanje. To tematiko bi lahko umestili v aktivnosti Tedna vseživljenjskega učenja

Odgovorni za izpeljavo

- Od 1 – 3 Ministrstvo za šolstvo in šport v sodelovanju z ACS in asociacijami za izobraževanje odraslih
- Andragoški center Slovenije, Andragoško društvo Slovenije

3. vprašanje Ali poznate primere dobre prakse, ki bi lahko bili podlaga za zakonodajo? Kratko predstavite

V tem sklopu so člani navedli primere dobrih praks s področja izobraževanja in drugih področij, ter pomanjkljivosti pri upravljanju izobraževanja odraslih.

1. Člani fokusne skupine so povzeli primere dobrih praks iz drugih področij, po katerih bi se lahko zgledovali tudi pri urejanju vprašanj izobraževanja odraslih:
 - Umestitev pravice vsakega do brezplačnega izobraževanja v programih, ki so določeni z zakonom ali nacionalnim programom izobraževanja odraslih za vsakega odraslega (primer visokega šolstva - brezplačna pridobitev visokošolsko izobrazbo kadarkoli v življenju vsaj na prvi bolonjski stopnji).
 - Uzakonjeno povezovanje občin pri zagotavljanju dostopa do izobraževanja (knjižnična dejavnost).
 - Sistemske možnosti financiranje javnih organizacij za izobraževanje odraslih po zgledu zasebnih organizacij v visokošolskem izobraževanju mladine.
2. S področja izobraževanja odraslih so bili navedeni kot primeri dobrih praks, ki bi jih morali ohranjati, okrepiti in tudi prenašate v vsa lokalna okolja in v različne izobraževalne dejavnosti:
 - Izobraževalna infrastruktura, ki jo je potrebno okrepiti s standardi na ravni države.
 - Centri vseživljenjskega učenja, kot primer najbolj učinkovitega mreženja organizacij in dejavnosti in to tudi zato, ker je bil to večleten projekt; daljša – 7 letna – programska obdobja, tako kot v EU, bi kazalo vpeljati tudi pri nas.

Člani fokusne skupine so tudi poudarili, da je Slovenija kot država primer dobre prakse.

3. V razpravi fokusne skupine so člani izpostavili področja in dejavnosti, ki pa bi jih bilo potrebno okrepiti in pospešeno razvijati, to pa so:
 - bolj pro-aktivno delovanje izvajalcev izobraževanja odraslih na občinski in njihovih asociacij na državni ravni;
 - tesnejše povezovanje asociacij in skupno nastopanje pri predlaganju sprememb in njihovem udejanjanju;

⁹ V strokovnih podlagah dobijo občine vpogled v stanje na sovsem območju: kazalci razvitosti občine, izobrazbena struktura, izobraževalna ponudba in povpraševanje, nacionalni cilji izobraževanja odraslih...

- razmejitev pristojnosti med vsemi tremi ravni – državno, regionalno in občinsko;
- vpeljava medresorskega sodelovanja za IO na vseh ravneh;
- sprejetje operativnega programa za udejanjanje Strategije VŽU.

Razpravljavci v fokusni skupini so predlagali, da se te ugotovitve in predlogi posredujejo vsem, ki so navedeni v tem zapisu kot odgovorni za izpeljavo.

III. Priporočila Ministrstvu za šolstvo in šport

(v nadaljevanju MŠŠ)

Položaj in razvitost izobraževanja odraslih v lokalnem okolju sta najbolj odvisna od kakovosti dela organizacij, izvajalk programov in dejavnosti izobraževanja odraslih. Evalvacijska študija je pokazala, da dejavnosti teh organizacij najbolj vplivajo na ozaveščenost lokalnih oblasti o vlogi in pomenu izobraževanja odraslih in njihovo odločanje o ukrepih za podporo razvoju izobraževanja odraslih. Pokazala je tudi, da so lokalne skupnosti tisto okolje, ki edino lahko udejanja ambiciozne strateške usmeritve o učenju in izobraževanju za osebni razvoj, socialno vključenost in participacijo ljudi pri soodločanju o lokalnem razvoju. Na ravnanje lokalnih oblasti pomembno vplivata Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih in letni program izobraževanja odraslih, kar se kaže v

- povečanju deleža sredstev iz občinskih virov za dejavnost ljudskih univerz v obdobju 2004-2010,
- ukrepih občin za spodbujanje razvoja izobraževanja odraslih – mednje spadajo: sofinanciranje ljudskih univerz ter drugih izobraževalnih in nevladnih organizacij, ki izvajajo izobraževalne programe in dejavnosti, določene v letnem programu izobraževanja odraslih; zagotavljanje brezplačnih prostorskih možnosti ;
- odločitvah občin, da sprejmejo občinske letne programe izobraževanja odraslih (10 občin).

Evalvacijska študija je tudi pokazala, da je poznavanje problematike in pomena izobraževanja odraslih v občinah, ki so ustanoviteljice javnih zavodov, boljše kot v okoljih, kjer javni izobraževalni zavodi ne delujejo, in opozorila na preveliko odvisnost delovanja izobraževalnih organizacij od (ne)naklonjenosti občinskih svetov in županov do področja. Na to kažejo:

- kazalci o uvrščanju tematike izobraževanja odraslih na dnevne rede sej občinskih svetov (le izjemoma in še to predvsem v povezavi z ustanoviteljskimi obveznostmi);
- kazalci o nepoznavanju izobraževalne ponudbe izobraževalnih in nevladnih organizacij;
- predstavitev poglavitnih vprašanj, ki jih obravnavajo na sejah občinskih svetov (ta so prav tako predvsem povezana z izpolnjevanjem ustanoviteljskih obveznosti in manj s vprašanji zagotavljanja dostopa in spodbujanju povpraševanja po izobraževanju);
- mnenja lokalnih oblasti o ustreznosti razmejitve pristojnosti država-občina (visok odstotek občin je odgovorilo, da ustreznosti razmejitve ne morejo oceniti).

Lokalne oblasti se srečujejo s podobnimi perečimi vprašanji izobraževanja odraslih, ki bi jih morali urejati v lokalnem okolju in izpostavljajo tudi najbolj aktualna vprašanja, to pa so: pomanjkanje analiz o izobraževalnih potrebah v lokalnem okolju; izobraževanje odraslih Romov, prekvalifikacije za brezposelne; nujnost priprave občinskih letnih programov

izobraževanja odraslih; učenje slovenščine za tujce; motiviranje brezposelnih za izobraževanje, finančne nezmožnosti odraslih za plačevanje stroškov izobraževanja; statusna neurejenost ljudskih univerz; sistemsko financiranje IO (glavarina); slaba dostopnost do izobraževanja zaradi razpršenosti poselitev, kar še zlasti prizadene starejšo populacijo; neurejenost (neobstajanje) javne mreže na področju IO; nepovezanost izobraževanja s potrebami na trgu dela; nizka splošna izobraženost odraslih.

Za občinske uprave velja, da so pokazale veliko soglasje o upravljanju izobraževanja odraslih :

- lokalna raven naj bi bila odgovorna predvsem za pridobivanje temeljnih spretnosti (64% odgovorov), za izobraževanje za osebni razvoj (38%) in za razvoj aktivnega državljanstva (24%); vse to so izobraževalne dejavnosti, ki jih umešča Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v prvo prednostno področje, izvajalke teh programov pa so v večini ljudske univerze;
- v pristojnosti regij naj bi bilo v bodoče predvsem poklicno in strokovno izobraževanje ter terciarno izobraževanje;
- v pristojnosti države pa naj bi bila skupna politika izobraževanja odraslih (to vlogo država že opravlja z Resolucijo o nacionalnem programu izobraževanja odraslih), posebna zakonodaja za izobraževanje odraslih (krovni in posebni zakon o izobraževanju odraslih), in zagotavljanje finančnih virov.

Pomembno vlogo za izboljšanje upravljanja izobraževanja odraslih imajo letni programi izobraževanja odraslih za območje ene ali več občin. Zato so nas v evalvacijski študiji posebej zanimali razlogi, zakaj občine niso izkoristile zakonske možnosti o sprejemanju letnih programov izobraževanja odraslih.

Skoraj 60% občin je navedlo, da za pripravo in izpeljavo letnih programov nimajo resursov (kadrov in virov), le izjemoma, da se jim ne zdi potreben. Med drugimi razlogi so občine navedle takšne, ki kažejo, da poleg resursov obstajajo še zelo pomembni drugi razlogi, ki bi jih bilo mogoče odpraviti tudi v sedanjih ekonomsko neugodnih časih in doseči večjo pokritost občin z letnimi programi. Druge razloge lahko razdelimo v tri skupine, to pa so: tim. Sistemske razloge; razlogi povezani s strokovno podporo občinam; in skupni razlogi – zavračanje ali ne-prepoznavanje lastne odgovornosti za razvoj izobraževanja odraslih. Med 'sistemskih' razlogov so občine uvrstile: ni standardov in normativov glede kadra ali financiranja programov, ki bi jih morala občina zagotavljati glede na število prebivalcev; ni izobraževalne ponudbe, v lokalnem okolju ni javnih izobraževalnih organizacij za IO; ni zagotovljenih 85% sredstev, kot subvencija države. V drugo skupino 'strokovna podpora' smo uvrstili tale stališča občin: nimajo ustrezne strokovne podpore za pripravo, sprejemanje in uresničevanje letnih programov; področju ni namenjena ustrezna pozornost; ni ustreznih analiz o izobraževalnih potrebah; odsotnost medobčinskega sodelovanja, ker je LPIO bolj primeren za mestne občine; ni informacij o primerih dobre prakse; odrasli niso motivirani za izobraževanje. V tretjo skupino pa smo uvrstili mnenja, ki kažejo, da občine ne prepoznavajo lastne vloge pri uveljavljanju izobraževanja odraslih kot javne dobrine, za katero so odgovorne; o tem pojasnjujejo: izobraževanje odraslih štejejo za tržno dobrino (dejavnost); občani se vozijo v druge občine; to je obveznost države; programe ljudskih univerz štejejo za letne programe izobraževanja odraslih.

V skladu z rezultati evalvacijske študije in mnenji fokusne skupine predlagamo Ministrstvu za šolstvo in šport, da začne z aktivnostmi za izboljšanje upravljanja izobraževanja odraslih na dveh ravneh

I. Po zdajšnji zakonski in upravni ureditvi

1. MŠŠ s primeri dobre prakse, analizami o vlogi lokalnih skupnosti in pomenu letnih programov izobraževanja odraslih v lokalnem okolju predstavijo: občinskim uradnikom in županom¹⁰ drugih občin; institucijam, ki izvajajo izobraževanje odraslih in njihovim asociacijam. Pri tem je ključnega pomena tudi to, da utemeljitve o pomenu izobraževanja odraslih približamo mentaliteti ustanoviteljev organizacij za izobraževanje in drugim občinam. V procese ozaveščanja županov in občinskih uprav naj izvajalci vključijo tudi udeležence svojih programov, ki so lahko tudi pomemben dejavnik vplivanja na odločitve županov in občinskih svetov.
2. Sedanja zakonodaja o lokalni samoupravi omogoča občinam, da pridobijo v državnem proračunu dodatna sredstva za sofinanciranje posameznih nalog, kadar imajo v skladu z zakonom ali drugimi predpisi poseben interes za njen razvoj (26. člen zakona o financiranju občin). MŠŠ omogoči občinam, da izkoristijo to možnost za pripravo in izpeljavo občinskih letnih programov izobraževanja odraslih.
3. Kadrovsko šibkim občinam in občinam, ki nimajo oddelkov za družbene dejavnosti, se posredujejo strokovne podlage za pripravo občinskih LPIO¹¹, ki jih občine dopolnijo s svojimi specifičnimi izobraževalnimi potrebami in cilji ter določijo ukrepe za njihovo uresničevanje. To tematiko bi lahko umestili v aktivnosti Tedna vseživljenjskega učenja.
4. MŠŠ posodobi normative tako, da bo dostop do izobraževanja bolj pravičen in to z vidika krajevnega dostopa in z vidika primerne ponudbe izobraževalnih programov in podpornih dejavnosti za izobraževanje izobraževalno prikrajšanih skupin odraslih.
5. MŠŠ preko nacionalnega letnega programa izobraževanja odraslih zagotovi, da bodo v občini razvite stalne izobraževalne dejavnosti, ki ji določa Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih.

II Celovita prenova zakonodaje – o vzgoji in izobraževanju, o lokalni samoupravi (priprava regijske zakonodaje) in zakonodaje o organiziranosti in delovanju vladnih resorjev

Razvoja izobraževanja odraslih in uveljavljanja javnega interesa na občinski (regionalni) ravni ni mogoče prepustiti iniciativam posameznikov, posameznih organizacij ali neformalnih skupin strokovnjakov. Za stabilno delovanje sistema izobraževanja odraslih na lokalni, regionalni in državni ravni je potrebno speljati celovito in dovolj ambiciozno prenovo zakonodaje:

¹⁰ Članica fokusne skupine je izpostavila odziv občine na Vprašalnik, saj so v občinski upravi prvič sedli in skupaj razmišljali o izobraževanju odraslih.

¹¹ V strokovnih podlagah dobijo občine vpogled v stanje na sovsem območju: kazalci razvitosti občine, izobrazbena struktura, izobraževalna ponudba in povpraševanje, nacionalni cilji izobraževanja odraslih...

6. Potrebna je celovita prenova zakonodaje za področje vzgoje in izobraževanja, (urejanje IO v krovnem zakonu, v posebnih zakonih na področju IO) in druge zakonodaje (lokalna samouprava, ustanavljanje in delovanje regij, zakonodaja o delovnih področjih in organiziranosti ministrstev). Spremembe ne smejo zmanjševati dosežene ravni izobraževalne infrastrukture v lokalnih okoljih, temveč jo morajo izboljševati.
7. Izobraževanje odraslih ni stvar samo dveh ministrstev (šolstvo in delo), vključiti je potrebno tudi druga ministrstva, za gospodarstvo, finance, kulturo, zdravje, kmetijstvo, okolje in prostor in druga, ki pri udejanjanju svojih programov potrebujejo in vključujejo tudi izobraževanje odraslih (pri vprašanjih, pomembnih za kakovost življenja in za sodelovanje v procesih odločanja o razvoju). V vsakem vladnem resorju so določi služba ali oseba, odgovorna za izobraževanje odraslih.
8. Pri oblikovanju politike in pri pripravi ukrepov se povabi in vključuje tudi civilno družbo (nevladne organizacije).
9. Umestitev pravice posameznika (odraslega) do brezplačnega izobraževanja v programih, ki so določeni z zakonom in nacionalnim programom izobraževanja odraslih.
10. Država je odgovorna za oblikovanje politike, zakonodaje in zagotavljanje javnih virov za izobraževanje odraslih; za oblikovanje spodbud za občine, da bodo oblikovale LPIO in za povezovanje občin v širša območja pri pripravi in izvajanju občinskih LPIO.
11. Uzakonijo se telesa / organi, odgovorni za izobraževanje odraslih, sveti za izobraževanje odraslih - na občinski, regionalni in, kot medresorsko telo, na državni ravni.
12. V svet za izobraževanje odraslih na občinski in regionalni ravni se vključijo tudi udeleženci izobraževanja.
13. Vsaka občina določi organ ali osebo, odgovorno za področje izobraževanja odraslih.

III. Letni programi izobraževanja odraslih na lokalni ravni

Občinski letni programi izobraževanja odraslih (v nadaljevanju OLPIO)

14. OLPIO se uzakoni kot obveza za vse občine.
 - Občinski sveti vsako leto obravnavajo poročilo o uresničevanju OLPIO.
 - Pri pripravi zakonske rešitve se zgledujemo po ureditvi obveznosti občin za zagotavljanje knjižnične dejavnosti, kar odpre možnosti za medobčinsko povezovanje pri zagotavljanju krajevnega dostopa do izobraževanja.
 - V zakonu se določi minimalna raven sredstev za izvajanje OLPIO (cenzus na število prebivalcev).
 - V OLPIO mora biti določen javni interes, torej programi in dejavnosti, ki so dostopni vsakemu občanu pod enakimi pogoji. Z ustreznimi normativi se zagotovi, da imajo vsi občani enake možnosti dostopa do teh programov izobraževanja. Občine pa lahko v OLPIO določijo tudi druge programe in dejavnosti, ki jih financirajo iz tržnih virov.
 - OLPIO mora biti povezan z Nacionalnim programom izobraževanja odraslih: občine same določijo tiste programe in dejavnosti, s katerimi bodo prispevale k uresničevanju nacionalnih ciljev in tiste, s katerimi bodo pokrivala specifične lokalne izobraževalne potrebe in lokalne razvojne cilje. Za izvajanje teh programov in dejavnosti je potrebno določiti standarde in normative.
15. V Nacionalnem programu izobraževanja odraslih

in v nacionalnem letnem programu izobraževanja odraslih se določi tudi obseg sredstev za sofinanciranje OLPIO.

16. Programi in dejavnosti, določeni v LPIO, se ne razpisujejo vsako leto, temveč se financirajo po enakih načelih kot osnovnošolsko izobraževanje odraslih in programi na področju izobraževanja mladine.

Seznam prilog

1. Ureditev vloge občin na področju izobraževanja odraslih v izbranih drugih državah
2. Vprašalnik o vlogi občin/regij pri razvoju izobraževanja odraslih, Nacionalna strokovna skupina za pripravo Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji, Področna skupina za financiranje in regionalizacijo, Področna strokovna skupina za izobraževanje odraslih, 2011
3. Pregled po regijah o vrnjenih vprašalnikih, zajetje občin in prebivalcev
4. Mnenja, utemeljitve, pojasnila po regijah
 - 4.1. o ustreznosti razdelitve finančnih sredstev
 - 4.2. o ukrepih, sprejetih za pospeševanje razvoja IO
 - 4.3 o izobraževalnih in nevladnih organizacijah, ki najbolj pokrivajo izobraževalne potrebe v lokalnem okolju
 - 4.3. o glavnih vprašanjih, obravnavanih na sejah občinskih svetov
 - 4.4 o perečih in najbolj aktualnih vprašanjih izobraževanja odraslih, ki bi jih bilo potrebno urejati v lokalnem okolju
 - 4.5 o razlogih, zaradi katerih občine nimajo letnih programov izobraževanja odraslih (LPIO) in pogojih, pod katerimi bi bile pripravljene sprejeti LPIO
5. Primeri dobre prakse

Seznam slik in tabel

1. Zajetje občin in prebivalcev v anketiranje po regijah
2. Kako z vidika razvoja izobraževanja odraslih na ravni vaše občine ocenjujete usklajenost Letnega programa izobraževanja odraslih s cilji in ukrepi opredeljenimi v Resoluciji o nacionalnem programu izobraževanja odraslih do leta 2010?
3. Ocene usklajenosti Letnega programa izobraževanja odraslih in Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih po regijah
4. Kakšna je po vašem mnenju razdelitev finančnih sredstev, namenjenih izobraževanju odraslih, med različne aktivnosti? N = 87, v %
5. Mnenje o ustreznosti razdelitve finančnih sredstev po regijah
6. Kako (s kakšnimi ukrepi) podpirate izobraževanja prebivalcev (21. člen Zakona o lokalni samoupravi), ki prispeva k osebnemu in lokalnemu razvoju ter h kvaliteti življenja v vašem lokalnem okolju?
7. Pregled ukrepov po regijah
8. Katere izobraževalne organizacije po vaši oceni najbolj pokrivajo izobraževalne potrebe na območju občine? Navedite in opišite, zakaj jih ocenjujete kot najboljše, kje se predvsem odlikujejo,
9. Pregled izobraževalnih organizacij, ki najbolj pokrivajo izobraževalne potrebe po regijah
10. Katere nevladne organizacije največ prispevajo k razvoju IO in vključevanju odraslih v izobraževalne aktivnosti v vaši občini? Navedite jih in za vsako podajte kratko oceno dela!
11. Pregled po regijah o nevladnih organizacijah, ki največ prispevajo k razvoju IO
12. Kolikokrat letno na sejah občinskih svetov obravnavate tematiko izobraževanja odraslih
13. Pogostost obravnave po regijah
14. Pregled obravnavanih glavnih vprašanj po regijah

15. Prosimo, navedite morebitna pereča vprašanja izobraževanja odraslih v vašem okolju, ki bi jih bilo potrebno reševati
16. Pregled perečih vprašanj, ki bi jih bilo potrebno obravnavati po regijah
17. Kako ocenjujete sedanjo razmejitev pristojnosti in odgovornosti za izobraževanje odraslih med državo in občino?
18. Pregled ocen o ustreznosti razmejitev po regijah
19. Občina bi morala zagotoviti pogoje za naslednja področja izobraževanja odraslih
20. Slika 20 Država bi morala zagotoviti
21. Slika 21 Ali ima občina Letni program izobraževanja odraslih? N = 99
22. Zakaj nimate letnega programa izobraževanja odraslih
23. Pod kakšnimi pogoji ste pripravljeni sprejeti in izvajati letni program izobraževanja odraslih
24. Struktura prihodkov LU glede na vire financiranja v letih 2004, 2007-2010
25. Struktura prihodkov LU iz sredstev javnih financ, v %, 2004, 2007-2010.